

Masterscriptie

'Two worlds, one family'

Een kwalitatief onderzoek naar het mediagebruik en de daarbij behorende context uit het verleden en heden van twee Chinese, Nederlandse families in Nederland

**Jasmijn Smeulders
Studentnummer: 3105040
blok 4, 2011-2012
23 Augustus 2012
Begeleider: Vincent Crone**

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	3
Achtergrondinformatie	4
Verantwoording	7
Kern	11
Methode	11
Resultaten	16
Technologische ontwikkeling van media	16
Familie: cultuur, opvoeding en media	20
Mediagebruik	25
Slot	29
Reflectie	29
Conclusie	30
Literatuur	35
Bijlagen	38
Stamboom	39
Veldnotities gesprekken en observaties	40
Veldnotities technologie	41
Veldnotities opvoeding	52
Veldnotities mediagebruik	61

Voorwoord

Ik wil graag de mensen bedanken die mij hebben gesteund tijdens het proces van scriptie schrijven. Allereerst mijn lieve vriend Wai, bedankt voor je dagelijkse steun, advies en afleiding. Vivian voor haar interesse, steun, levering van literatuur en materiaal en de correcties op mijn kladversie. Linda, Hilde en Shannon voor het enthousiasme en interesse in mijn onderzoek. Mijn begeleider Vincent is ook erg belangrijk geweest voor me. Zijn enthousiasme en levering van advies hebben mij erg geholpen tijdens het proces. Uiteraard is er een grote dankbaarheid voor de gezinsleden van het onderzoek. Zonder hen zou er geen concrete informatie zijn over het mediagebruik van Chinese Nederlanders van de eerste, tweede en derde generatie.

Jasmijn Smeulders

Augustus 2012

Inleiding

De komst van immigranten met een andere culturele achtergrond betekent in principe een verrijking van de Nederlandse samenleving en cultuur. De verrijking betreft niet alleen de terreinen van muziek, klederdracht en eetgewoonten, maar ook van taal, waarden en normen.¹ Ook het mediagebruik van immigranten en hun nageslacht kan een verrijking zijn voor hun leven en de mensen waarmee ze in aanraking komen. Ik ben daar zelf een voorbeeld van aangezien ik een Chinees, Nederlandse vriend heb en geregeld op bezoek ben bij zijn familie. Chinees mediagebruik komt daar dagelijks voorbij. Natuurlijk is af te vragen wat nu typisch Chinees mediagebruik is? Wanneer er Chinezen naar een ander land emigreren, zullen ze de media gebruiken die voor hen beschikbaar is. Dit kan Westerse media zijn maar ook Chinese. Wanneer er van beide media gebruik wordt gemaakt, is er dan nog wel sprake van Chinees mediagebruik? Deze vragen zijn interessant om te stellen maar een beschrijving geven van het mediagebruik door Chinese immigranten kan nog meer inzicht verschaffen. Het mediagebruik kan je meer leren over wie de gebruikers zijn, waar hun voorkeur naar uit gaat en waarvoor ze media inzetten in hun dagelijks leven. Als Nederlander en mediawetenschapper is het helemaal interessant om het mediagebruik van Chinese immigranten te onderzoeken aangezien je vanuit jezelf (als Nederlander) meestal niet geregeld in aanraking komt met de Chinese cultuur. Aangezien mijn situatie als buitenstaander (Nederlander) maar ook als participant (in de familie van mijn vriend) uniek is, geeft dit de gelegenheid om onderzoek uit te voeren naar het mediagebruik van meerdere generaties Chinese immigranten uit twee families. Eén familie is van mijn vriend. De andere familie is aangetrouwd met de zus van mijn vriend. Het mediagebruik van meerdere generaties kan ons wellicht meer vertellen over de mate van integratie. Naarmate een generatie zich langer in een land bevindt, zou het mediagebruik van het land van afkomst losgelaten kunnen worden en dat van

¹ L. Eldering, *Cultuur en opvoeding: interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief* 4^e ed. (Rotterdam: Lemniscaat, 2006), 13-14.

het andere land overgenomen kunnen worden. Ook kan er sprake zijn van cultuuroverdracht van generatie op generatie wat ook wel enculturatie wordt genoemd.² Bij het mediagebruik worden de contexten van technologie, cultuur en opvoeding in het verleden en heden betrokken bij dit onderzoek. Dit is gedaan om een meer volledig beeld te schetsen van het mediagebruik aangezien het van vele zaken kan afhangen. Bij de verantwoording en methode van het onderzoek wordt hier meer op ingegaan.

Achtergrondinformatie

Niet alleen mijn unieke situatie als buitenstaander en deelnemer van Chinees, Nederlandse gezinnen is relevant voor dit onderzoek. De situatie in Nederland voor Chinezen is ook dubbelzijdig. In de politiek en media wordt Nederland vaak gezien en afgeschilderd als een multiculturele samenleving. Sinds 1980 is Nederland officieel een multiculturele samenleving omdat in dat jaar de Nederlandse regering een specifiek beleid voorstelde ten behoeve van immigranten uit niet-westerse landen, voortaan etnische minderheden genoemd, te gaan voeren.³ In de vele debatten over integratie en etnische minderheden komen echter maar een aantal minderheden aan het voetlicht. Deze debatten gaan vaak over probleem minderheden (Surinamers, Antillianen en Arubanen, Turken en Marokkanen), die problemen ondervinden op economisch, sociaal en cultureel gebied. Chinezen zijn vaak onzichtbaar in deze debatten en worden echter bij gelegenheid naar voren gebracht wanneer ze worden gezien als een modelminderheid, dat hard werkt en zijn eigen zaken oplost.⁴

Volgens de Chinees-Nederlandse, gepromoveerde wetenschapper Yiu Fai Chow is hier sprake van multiculturele schizofrenie, dat aanwezig is bij de huidige Nederlandse discussies over etnische minderheden en integratie.⁵ Dit heeft te maken met het feit dat Chinezen naar voren worden gehaald om te bewijzen dat

² Eldering, 50.

³ Eldering, 37.

⁴ Y. F. Chow, *Banana (Re)Public: A Study of Trans/National Popular Culture Consumption among Young Chinese Living in the Netherlands* (Hong Kong: Ocean Printing Co. Ltd., 2011), 58.

⁵ Ibidem, 64.

integratie werkt bij een etnische minderheid. Wanneer het om de mislukking van integratie gaat, worden andere etnische minderheden naar voren gebracht. Als het om succes gaat, doet het behoud van culturele waarden bij Chinezen er niet toe. Als het om problemen gaat, doet het er wel toe dat etnische minderheden zich niet aanpassen aan de dominante normen en waarden. Deze tegenstrijdigheden zijn opmerkelijk en iets waarbij etnische minderheden dagelijks geconfronteerd mee worden.

Het ligt waarschijnlijk aan het eindstadium van integratie tussen de immigranten en de samenleving dat probleeminderheden de aandacht krijgen en Chinezen niet. Volgens emeritus hoogleraar culturele geografie Hans van Amersfoort heeft het integratieproces drie eindstadia.⁶ Het eerste eindstadium betreft wanneer de afstammelingen van immigranten niet meer als een collectiviteit fungeren. Ze zijn in cultureel opzicht in de samenleving geabsorbeerd (assimilatie). Het tweede eindstadium doet zich voor wanneer de afstammelingen van immigranten in cultureel opzicht nog wel een herkenbare collectiviteit vormen, maar in sociaal opzicht volledig deelnemen aan de samenleving. In het derde eindstadium zijn de afstammelingen van de immigranten een minderheid geworden in de samenleving. Een minderheid wordt gedefinieerd als een groepering die gedurende meerdere generaties een lage sociale positie in de samenleving heeft gekend. Hierbij gaat het om de sociale positie op centrale maatschappelijke velden zoals de arbeidsmarkt, de woningmarkt, het onderwijssysteem en het rechtssysteem. Immigranten in een minderheidspositie participeren niet of alleen op een ondergeschikte wijze in de samenleving. Daarnaast stijgen zij nauwelijks op de maatschappelijke ladder.

In 1983 heeft de Nederlandse overheid vooruitlopend op dit waarschijnlijke eindstadium de Surinamers, Antillianen en Arubanen, Turken en Marokkanen als doelgroepen van het minderhedenbeleid aangewezen.⁷ Chinezen worden niet tot deze doelgroepen gerekend. Volgens de overheid bevinden de Chinezen zich dus niet in het derde eindstadium op het gebied van

⁶ H. van Amersfoort, "Nederland als immigratieland" in *Van gastarbeider tot immigrant: Marokkanen en Turken in Nederland, 1965-1985*, red. L. van den Berg-Eldering (Alphen aan den Rijn: Samsom Uitgeverij, 1986): 15-46; Eldering, 29.

⁷ Ibidem.

integratie. De Chinezen vormen in cultureel opzicht een herkenbare collectiviteit. Dit is kenbaar op het gebied van huwelijk maar ook bij andere kerninstituties zoals Chinese scholen. De Chinezen zouden dus tot het tweede eindstadium in het integratieproces gerekend kunnen worden. De Chinees, Nederlandse gezinsleden voor mijn onderzoek bevinden zich ook in het tweede eindstadium alleen in verschillende mate. De eerste generatie vormt nog meer dan de tweede generatie in cultureel opzicht een herkenbare collectiviteit. Dit komt naar voren op het gebied van huwelijk maar ook bij andere kerninstituties zoals het gezamenlijk beoefenen van sport zoals Tai Chi of het spelen van Mahjong. De gezinsleden (de eerste, tweede en derde generatie) uit mijn onderzoek behoren niet tot het derde eindstadium van integratie aangezien de generaties geen lage positie behouden in de samenleving. De eerste generatie is namelijk van de lage middenklasse en de tweede generatie is bij de hoge middenklasse gaan behoren. Dit uit zich op het gebied van de arbeidsmarkt doordat de meeste gezinsleden van de tweede generatie een opleiding in het hoger onderwijs afgerond hebben.

Kwesties als maatschappelijke participatie van immigranten en achterstelling hebben meer aandacht gekregen van onderzoekers dan de vraag in hoeverre de cultuur van immigranten verandert. Over acculturatie is veel minder geschreven dan over integratie en er bestaan weinig uitgewerkte en empirisch onderbouwde acculturatietheorieën. Acculturatie wordt omschreven als het veranderingsproces dat ontstaat wanneer twee autonome culturen in langdurig en direct contact met elkaar zijn. Acculturatie is een complex proces dat beïnvloed wordt door culturele, sociale en psychische factoren. De openheid van een cultuur bepaalt in een belangrijke mate het acculturatieproces.⁸ Uit mijn analyse van het onderzoek blijkt dat de afname van het mediagebruik van Chinese media waarschijnlijk te maken heeft met het acculturatieproces van de verschillende generaties. De tweede en derde generatie zijn van jongs af aan al veel met de Nederlandse cultuur in aanraking geweest en zullen in sociaal opzicht meer aan de samenleving deelnemen dan de eerste generatie. De eerste generatie is opgegroeid in China en/of Hong Kong. Deze generatie zoekt meer gelijkgestemden (Chinese immigranten van de eerste generatie) op en gebruiken

⁸ Elderling, 30.

Chinese media als een sociaal aspect om met elkaar te kunnen communiceren.

Van de eerste generatie zijn er maar naar schatting ruim 51 duizend Chinese immigranten in Nederland per 1 januari 2011.⁹ De Chinese immigranten en hun gezinnen zijn een klein deel van de Nederlandse samenleving (ongeveer honderdduizend op de Nederlandse bevolking van zeventien miljoen). Desondanks is de groep Chinese immigranten de op vijf na grootste etnische minderheid in Nederland waarbij tevens opgemerkt mag worden dat deze groep al ruim honderd jaar in Nederland aanwezig is. Deze groep neemt jaarlijks toe met ruim tweeduizend personen.¹⁰ De eerste immigranten kwamen uit Hong Kong. Na de jaren negentig zijn ook veel Chinese immigranten uit het vasteland ofwel China naar Nederland gekomen.¹¹ Aangezien Chinese immigranten al langere tijd aanwezig zijn in Nederland en het aantal steeds meer toeneemt, is het mijn inziens vreemd dat er weinig aandacht aan deze groep wordt besteed.

Verantwoording

Net als op het gebied van de maatschappelijke en politieke discussies is er op onderzoeksgebied weinig bekend over Chinezen. In het onderzoek naar mediagebruik door migranten in Nederland is er meer aandacht voor omvangrijke migrantengroepen zoals Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen, en minder voor andere migranten zoals Oost-Europeanen, Afrikanen of Chinezen.¹² Er is bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de opvoeding en cultuur van allochtonen in Nederland, waarbij de aandacht meer gericht is op Turken en Marokkanen in Nederland. Chinezen daarentegen komen maar sporadisch aan bod omdat er weinig onderzoek naar is uitgevoerd.¹³

De meeste receptieanalyses (onderzoeken naar mediagebruik) op wetenschappelijk niveau zijn uitgevoerd op traditionele, Amerikaanse of Britse

⁹ Carel Harmsen, "Ruim 51 duizend Chinezen van de eerste generatie in Nederland" [2011] *CBS-Ruim 51 duizend Chinezen van de eerste generatie in Nederland – Artikel* – 19-04-2012 <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-chinezen-art.htm>

¹⁰ "Chinezen in Nederland" [2011] *Republiek Allochtonië* – 19-04-2012 <http://www.republiekallochtonie.nl/chinezen-in-nederland>

¹¹ Harmsen.

¹² Chow, 190, 203.

¹³ Eldering.

gezinnen, uit zowel de lage als hoge klasse. Receptieanalyses met betrekking tot Chinezen in de Westerse samenleving zijn nauwelijks uitgevoerd. Onderzoek naar het mediagebruik van Chinese immigranten in het Westen is beperkt tot de landen zoals de Verenigde Staten, Canada en Australië.¹⁴ Chow is tot nu toe de enige wetenschapper geweest die het mediagebruik van jonge Chinezen (tussen de veertien en dertig jaar oud) in Nederland heeft behandeld. Chow heeft zijn informatie over mediagebruik verkregen via een online enquête, ingevuld door tweehonderd personen, die van zichzelf stelden een Chinese achtergrond te hebben. Chows onderzoek richtte zich voornamelijk tot de kwantiteit van het mediagebruik.¹⁵

Dit onderzoek laat een andere kant zien van het mediagebruik van Chinese Nederlanders in tegenstelling tot het onderzoek van Chow. Bij dit onderzoek is rekening gehouden met de historische, sociale, technologische en culturele context van meerdere generaties Chinezen uit twee families. Op deze manier wordt er een completer beeld verkregen van het gebruik van media en de factoren die daarin meespelen. Verder is er in tegenstelling tot Chow gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Dat wil zeggen dat door middel van gesprekken en observaties onderzoeksmateriaal verzameld is. Het onderzoeksmateriaal omsluit de omgang en gebruik van populaire media binnen een gezin. Onder populaire media valt televisie, film, internet, games, kranten, tijdschriften, literatuur, radio en muziek. Er zal worden gekeken naar hoe er vroeger in de gezinnen met media werd omgegaan en hoe er tegenwoordig mee wordt omgegaan. Aangezien er al veel kwalitatief en kwantitatief receptieonderzoek gedaan is voor traditionele Westerse gezinnen is de keuze voor dit onderzoek gevallen op Chinese gezinnen in de Nederlandse samenleving. De beleving en omgang van media van Chinese Nederlanders kan ons meer vertellen over waarom en waarvoor ze eigenlijk media gebruiken. Wat doen ze met media in het dagelijks leven? En welke factoren hebben betrekking tot hun mediagebruik? De onderzoeksvraag die uit deze vragen volgt, luidt: “Hoe ziet het mediagebruik

¹⁴ I. Ang, et. al. (2000); S. Cunningham, en J. Sinclair (2000); J. Lee, en M. Zhou (2004); M. T. Nguyen, en T. L. N. Tu (2007); D. Parker (1995).

¹⁵ Chow, 192, 193.

van twee families van Chinese afkomst in Nederland eruit in het verleden en heden en hoe hangen de factoren van technologie en opvoeding samen met het mediagebruik van deze Chinees, Nederlandse gezinsleden?”

Door te vragen naar de herinnering van het gebruik van populaire media, bestaat er een grote kans dat deze herinneringen vervormd, vergeten of verdrongen zijn uit het geheugen van de gezinsleden.¹⁶ Daarbij kan elk gezinslid een andere kijk op het verleden hebben en de herinnering daardoor anders naar voren halen. Met dit gegeven is rekening gehouden tijdens het onderzoek.

De opvattingen ofwel het discours over populaire media bij de ouders is ook van belang om mee nemen in het onderzoek omdat het sterk verbonden en bepalend is voor het mediagebruik van de kinderen en de gevormde opvattingen van de kinderen zelf betreffende media. Enkele invloedstheorieën over de populaire media zoals de injectienaaldtheorie kunnen aanwezig zijn in de denkpatronen van de ouders. De ouders zouden in dat geval kunnen denken aan bepaalde (negatieve) effecten die de media op hun kinderen kan hebben zoals geweld. Ze zullen dan vooral in de lijn van oorzaak en gevolg denken en hun kinderen als passieve consumenten van de media zien, die niet in staat zijn zich er tegen te kunnen verzetten. Hierdoor zullen de ouders mogelijk een beschermende rol aannemen rondom hun kinderen ten aanzien van de media.

Naast rekening houden met het geheugen en discours van de gezinsleden kan identificatie bij mediagebruik een grote rol spelen. De constructie van identiteit is sterk afhankelijk van de omgeving, het dagelijks leven, het verleden en de afkomst van een persoon. Er is al veel geschreven en gediscussieerd over identiteit en identificatie aangezien het een complex en vervormbaar verschijnsel is. Via mediagebruik kunnen mensen een betekenis geven aan hun leven en zich mogelijk met bepaalde zaken identificeren. Bij Chinezen kan het identificatieproces complex zijn, wat Chow al in zijn dissertatie aangaf, aangezien Chinezen onzichtbaar zijn en als modelminderheid worden gezien bij de maatschappelijke en politieke discussies. Wanneer er dichotomie

¹⁶ Peter Burke, *Wat is cultuurgeschiedenis?* 2004. Vert. Alwin van Ee en Bastiaan Bommeljé (Cambridge: Polity P., 2007), 100-102; Frederic Barlett, *Remembering* (Cambridge: Cambridge U. P., 1932).

optreedt bij de nationaliteit kan dat betrekking hebben op de identiteit. Er is namelijk sprake van een vaderland (China) en een gastland (Nederland). Ze zijn Chinese diaspora. Hun sociaal-culturele achtergrond bepaalt mogelijk een deel van wie ze zijn en daarom zullen de generaties na de eerste en tweede in Nederland, steeds meer één worden met het land en wellicht meer 'Nederlands' worden. Dit kan te maken hebben met het acculturatieproces. Vaak gaat het bij de huidige tweede en derde generatie Chinezen minder over waar ze vandaan komen, maar veelal waar ze zich bij aansluiten. Stuart Hall geeft aan dat culturele identiteiten geen wezenskenmerk vormen, maar ontstaan uit de manier waarop het 'diasporische subject' zichzelf vormgeeft in historisch en cultuurspecifieke vertogen; *'not an essence but a positioning'*.¹⁷ Hierdoor kan er veel beter vanuit identificatie worden gedacht dan van identiteit, om recht te doen aan het dynamische, veranderlijke karakter van culturele identiteiten.¹⁸ In dergelijke redeneringen vormt het mediagebruik eerder een handeling waarmee migranten hun identiteit vormgeven en contextualiseren, dan de weerspiegeling van een wel of niet geslaagd afscheid van het vaderland ten gunste van het gastland.¹⁹ In dit onderzoek wordt ook aandacht besteed aan de identificatie van de gezinsleden met de media.

Naast verschillende aandachtspunten voor mijn onderzoek is het nodig om stil te staan bij het verschil tussen culturen en daarbij de normen en waarden tussen Nederland en China. Dit is relevant omdat de context van opvoeding bij de gezinsleden verband houden met de cultuur van deze gezinsleden. Doordat waarden en normen van elkaar verschillen bij Nederlanders en Chinezen, is de opvoeding bij deze groepen ook anders.

Onderstaand voorbeeld over handel voeren zal illustreren dat er een duidelijk verschil is tussen Europeanen en Chinezen:

¹⁷ Stuart Hall, "Cultural identity and diaspora" in *Colonial Discourse and Postcolonial Theory: A Reader*, red. P. Williams en L. Chrisman (New York: Columbia U. P., 1994): 392-403.

¹⁸ G. Baumann, *The Multicultural Riddle* (Londen: Routledge, 1999); S. Benhabib, *The Claims of Culture: Equality and Diversity in the Global Era* (Princeton: Princeton U. P., 2002); WRR, *Identificatie met Nederland* (Amsterdam: Amsterdam U.P., 2007).

¹⁹ Chow, 192.

‘Chinezen dreven vroeger anders handel dan de Europeanen.[...] De Europeanen grepen naar wapens en pakten met geweld wat ze hebben wilden. De Chinezen hebben nooit handelsfactorijen opgezet, geen forten gebouwd, niet aan slavenjacht gedaan, geen land ingenomen. Ze toonden respect voor de religie van andere landen en brachten uit vanzelfsprekende beleefdheid offers aan de goden van de landen die ze bezochten. Ze reisden als ambassadeurs voor het machtige keizerrijk China en voelden zich zo sterk van de superioriteit van hun beschaving dat ze kalm en hoffelijk konden optreden.’²⁰

Bovenstaand voorbeeld geeft aan dat op het gebied van handel Chinezen en Europeanen anders van elkaar waren. Hun manier van doen en laten is anders. Deze gedachtegang is belangrijk om in het achterhoofd te houden wanneer er gekeken wordt naar Chinese immigranten in Nederland.

Met bovenstaande factoren en achtergrondinformatie is rekening gehouden ter voorbereiding op en tijdens het onderzoek. Om aan het antwoord op de onderzoeksvraag te komen zal allereerst de methode en resultaten van het onderzoek besproken worden. Hierna volgt de reflectie op de methode, waarbij de nodige kanttekeningen vermeld worden. Ten slotte volgt de conclusie van dit onderzoek dat dieper ingaat op de resultaten en het antwoord probeert te geven op de onderzoeksvraag.

Kern

Methode

Het onderzoeksveld omvat de multidisciplinaire vakgebieden pedagogiek, culturele antropologie, sociologie, psychologie en cultuurwetenschappen. Het onderzoek omvat namelijk veel gebieden zoals gezin, opvoeding, cultuur, nationaliteit, omgang en gebruik van populaire media en de positie van de

²⁰ Cecilia Lindqvist, *Het karakter van China. Het verhaal van de Chinezen en hun schrift* 1989. Vert. Bertie van der Meij (Amsterdam: Balans, 2007), 153.

onderzoeker in het veld om het onderzoeksmateriaal te bemachtigen. Doordat dit onderzoek het vakgebied van de film- en televisiewetenschappen overstijgt, is er gekozen voor een onderzoeksmethode dat beter aansluit en vaker toegepast wordt bij andere vakgebieden. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een combinatie van onderzoeksmethodes om een meer volledig beeld te krijgen van het onderzoeksveld. De combinatie bestaat uit participierend observeren en het voeren van gesprekken met gezinsleden van meerdere generaties van twee Chinees, Nederlandse families. Deze methodes houden nauw verband met de symbolische antropologie, dat onder andere de Amerikaanse antropoloog Clifford Geertz beoefende. Het is de bedoeling geweest om explorerend en met een open houding op onderzoek uit te gaan en het onderzoeksmateriaal te bestuderen. Deze houding past bij de *Grounded Theory* van de sociologen Anselm Strauss en Barney Glaser. Hun instelling is om zonder aannames aan een onderzoek te beginnen: '*Collect data before making conclusions.*'²¹ Bij dit onderzoek wordt vanuit deze handelwijze eerst veldnoties van de gesprekken en observaties verzameld en daarna pas informatie uitgehaald om er conclusies uit te trekken. Ik ben, voordat ik het onderzoek ging uitvoeren, *theoretically sensitive* geweest.²² Dat wil zeggen dat ik me van tevoren heb verdiept in theorieën en literatuur die betrekking hebben op mediagebruik en opvoeding van (Chinese) immigranten. Er is gekozen voor een kwalitatieve casestudy om de alledaagse gebruiken en bezigheden rondom media te bestuderen en te beschrijven. Het uitgangspunt van kwalitatief onderzoek is contextualiteit. Geertz gebruikte de term '*thick description*' om een beschrijving van een verschijnsel en de context daarvan weer te geven. De context is het instrument: een actie, ritueel, gedraging of uitdrukking krijgt pas betekenis door de sociale en historische context.²³ In deze gedachtegang van Geertz, is er onderzoek uitgevoerd naar de omgang van media binnen twee gezinnen waarbij er rekening is gehouden met de sociale, culturele, historische en technologische context.

²¹ Barney G. Glaser, en Anselm L. Strauss, *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research* (Chicago: Aldine, 1967).

²² Barney G. Glaser, en Anselm L. Strauss, *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research* (Londen: Weidenfeld en Nicholson, 1968), 46

²³ C. Geertz, *The Interpretation of Cultures* (New York: Basic Books, 1973), 3-30.

Er is voor mijn onderzoek gebruik gemaakt van theoriegerichte selectie (*theoretical sampling*)²⁴ aangezien er weinig informatie uit onderzoeken verzameld is over Chinezen in Nederland en hun mediagebruik. De steekproef is niet geheel toevallig tot stand gekomen omdat ik sinds vijf jaar deel uitmaak van de Chinese gemeenschap en families in Eindhoven aan de hand van een relatie met een tweede generatie Chinese immigrant. Hierdoor is een Westerse vrouw ofwel Nederlander opgenomen in deze Chinees, Nederlandse gezinnen. Binnen de families kennen ze me als vriendin van gezinslid Zhou (29 jaar) ofwel FaFa zoals ik ook wel wordt genoemd. Bij deze gezinnen krijgt bijna iedereen een bijnaam of koosnaam. Het feit dat ik er ook een heb gekregen, geeft aan dat ik ook onderdeel van de familie ben geworden. Deze situatie is voor dit onderzoek voordelig geweest omdat op deze manier openhartige gesprekken konden worden gevoerd en participierend observerend onderzoek kon worden gedaan.

De participerende gezinsleden komen oorspronkelijk uit Hong Kong en omstreken (provincie Guangdong: het vasteland van China) en leven vanaf hun immigratie (eind jaren zeventig/begin jaren tachtig) in Eindhoven, Nederland. Dit gegeven geldt voor de eerste en deels tweede generatie van de families. De derde generatie is in Nederland geboren. De gezinsleden, hun leeftijden en fictieve benamingen voor dit onderzoek zijn weergegeven in een stamboom, bijgevoegd in de bijlage van deze scriptie. In totaal zijn er met twaalf gezinsleden ofwel respondenten gesprekken gevoerd. Hieronder vallen ook de grootmoeder en achterkleinkind van gezin 1 (familie van Zhou). Tijdens het verzamelen van het onderzoeksmateriaal zijn aantekeningen schriftelijk genoteerd in een veldjournaal. Deze aantekeningen zijn zelfstandig uitgewerkt in veldnotities waarbij de namen van televisie- en spelprogramma's en spelcomputers aangevuld zijn, aangezien de gezinsleden vaak maar een klein deel of een afkorting van een naam vermeldden. Bij de gesprekken en observaties is een topiclist met onderwerpen en uitgewerkte, open vragen aangehouden. De onderwerpen zijn deels afgeleid van het receptieonderzoek van David Morley.

²⁴ Barney G. Glaser, en Anselm L. Strauss, *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research* (Londen: Weidenfeld en Nicholson, 1968), 45-77.

Een aantal thema's en onderwerpen in Morley's onderzoek zijn: *'power and control over programme choice'*, *'planned and unplanned viewing'*, *'channel and programme type preference'* en *'national versus local news programming'*.²⁵

De observaties en gesprekken zijn bij verschillende gezinsleden thuis en in restaurants in Eindhoven en Utrecht gehouden. De gesprekken waren open en diepgaand van karakter. Het voordeel van een gesprek is dat het een flexibele vorm is; er kan spontaan gereageerd worden en er is minder voorbereiding voor nodig. Via een gesprek komt de gedachte en/of motivatie over een onderwerp goed naar voren van een respondent en kan de onderzoeker tijdens het gesprek nog vragen aanpassen of doorvragen over een bepaald onderwerp. De respondenten hadden als voordeel om ongeremd te praten, hun eigen gedachtegang naar voren te brengen en zelf aan het woord te zijn. Er is geen gebruik gemaakt van een voice-recorder bij de gesprekken. Dit is gedaan omdat het de gezinsleden mogelijk zou kunnen afschrikken en er daardoor een drempel zou kunnen ontstaan om openhartig te kunnen spreken. In de meeste gevallen werd er Nederlands gesproken. Kantonees werd gesproken door gezinsleden Zhou (29 jaar) en Mulan (31 jaar) om te bemiddelen bij gezinsleden van de eerste generatie en de overgrootmoeder (Zhen, 83 jaar) uit gezin 1. Het spreken van Kantonees werd gedaan omdat er op deze manier vloeiender gepraat kon worden, aangezien Nederlands toch soms wat minder goed gaat in het gebruik en soms zaken in hun eigen taal beter verwoord konden worden. De gesprekken varieerden van vijf minuten tot ongeveer dertig minuten.

Naast gesprekken is er gebruik gemaakt van open observaties in de vorm van directe waarneming; het gedrag van de gezinsleden werd zelfstandig bekeken. Participerende observatie kan een goede aanvulling voor het onderzoek zijn omdat mensen vaak zich niet bewust zijn van hun gedrag. Het is mogelijk dat de ouders hun opvoedingsgedrag betreffende media idealiseren. Door te participeren in het veld zal de onderzoeker zich beter kunnen inleven in de onderzoeksgroep. Bij de observaties moest er rekening worden gehouden met het feit dat er wellicht gezinsleden waren die zich anders gingen gedragen dan wat ze normaal zonder onderzoeker/FaFa zouden doen. Daarom ging ik

²⁵ D. Morley, *Television Audiences and Cultural Studies* (Londen: Routledge, 2002), 138-158.

participeren in het veld tijdens de observatie om zoveel mogelijk *observation-bias* te voorkomen.²⁶ Toch is het nooit zeker of ook echt alles volgens zijn normale gang gaat.

Voordat het onderzoek begon, is er toestemming gevraagd aan de respondenten en zijn zij globaal geïnformeerd over het onderzoek. Bij dit onderzoek is gekozen voor een open rolinvulling. De keuze voor een open rolinvulling heeft te maken met het belang van de respondenten. Aangezien ik de twee families ken en hen respecteer, is het onaanvaardbaar om verborgen onderzoek te verrichten. Naast de rol als student zal ik namelijk ook gezien worden als Jasmijn/FaFa (bijnaam) ofwel de persoon/bestaande rol die de respondenten uit hun dagelijks leven kennen als vriendin van Zhou. Deze bestaande rol was naast de rol van onderzoeker ook in het onderzoeksveld aanwezig. Voordat het onderzoek werd uitgevoerd was ik me bewust van een mogelijk rolconflict dat zou kunnen optreden en van overmatig engagement. Tijdens de observaties heb ik verschillende rollen aangenomen en hiermee gewisseld. Door het lezen van het onderzoek van Amy B. Jordan, ben ik me bewust geworden van de verschillende rollen die een onderzoeker toegewezen kan krijgen en dat er gebalanceerd moet worden tussen de rol van onderzoeker en de rol binnen het gezin.²⁷ Daarnaast bestaat ook het gevaar dat overmatig engagement bij mij kan optreden, dat voor het onderzoek disfunctioneel kan zijn.

²⁶ Baarda, 127, 266; Burke, 139, 140.

²⁷ A. B. Jordan, "Make Yourself at Home: the Social Construction of Research Roles in Family Studies" *Qualitative Research* (2006): 169- 185.

Resultaten

Resultaten van gesprekken en observaties gezinsleden

1. Technologische ontwikkeling van media binnen de gezinnen: vanaf jaren tachtig tot nu

Eerste generatie

De eerste generatie van de twee gezinnen hadden in de jaren tachtig weinig aanbod van Chinese media. Zelfs in Hong Kong kon je toen alleen maar Kantonese series kopen en geen Mandarijnse series. Gezinslid Kueng (65 jaar) hierover: 'Vroeger kon je alleen Kantonese series kopen in Hong Kong. Tegenwoordig kun je wel Mandarijnse series kopen.'²⁸

Vroeger was er ook maar een beperkte oplage van Chinese kranten in Nederland. Vaak verscheen een krant maar één keer per week of soms duurde het nog langer voordat er een krant verscheen. In de jaren tachtig was er alleen Nederlandse televisie beschikbaar via de kabel. Voor Chinese films was er één keer per maand in de cinema een zaal afgehuurd om Chinese films te kunnen bekijken. Deze vertoning gebeurde meestal in de grote steden van Nederland, zo ook in Eindhoven. Ze vertoonden toen twee films achter elkaar. Midden in de jaren tachtig kwamen er Chinese videobanden (VHS) op de markt. De eerste generatie huurden deze banden om Chinese films, series en nieuws te kunnen bekijken. Gezinslid Heng (61 jaar): 'In de jaren tachtig hadden we vroeger videobanden (VHS) gehuurd. Dit waren ook voornamelijk Chinese series en nieuws.'²⁹ Deze Chinese videobanden bestonden uit zeven stuks waarvan er op één band tekenfilms stonden. Deze werden één keer per maand of om de twee weken (via Rotterdam) in een videotheek gehuurd. Later maakte de eerste generatie ook gebruik van een videotheek in Eindhoven toen ook deze zaak Chinese videobanden begon te verhuren.

²⁸ Veldnotities gesprekken technologie gezinslid Kueng.

²⁹ Veldnotities gesprekken technologie gezinslid Heng.

Tweede generatie

De tweede generatie groeide in de jaren tachtig op met het bekijken van deze Chinese videobanden. Ze bekeken dan vooral de videobanden waar tekenfilms op stonden. Verder keken ze veel naar de Nederlandse televisie, waar ze Europese en Amerikaanse (tekenfilm-)series op keken. In de jaren negentig werden ook Nederlandse kinderprogramma's bekeken. Gezinslid Chang (32 jaar): 'Ik keek vroeger TELEKIDS met Carlo en Irene op de televisie. Tekenfilmseries zoals THUNDERCATS, BATMAN, TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES, DONALD DUCK en tekenfilms van Marvel keek ik verder ook'.³⁰ In de tijd dat de tweede generatie opgroeide, hadden ze nog geen beschikking over satelliettelevisie. De gezinnen hadden in de jaren tachtig en begin jaren negentig maar één televisieset in huis. Vaak keken de kinderen dan samen onderling of met een ander gezinslid mee. Later in de jaren negentig kwamen er meerdere televisiesets in het huis.

Cheung (26 jaar):

'Vroeger hadden we één televisieset in huis, later in de jaren negentig hadden we er twee. Af en toe keken we samen naar televisie. Vaak keken we dan mee met Shao (moeder, 59 jaar) naar soaps zoals THE BOLD AND THE BEAUTIFUL en AS THE WORLD TURNS. Mijn moeder had Chinese dingen opstaan.'³¹

Nederlandse boeken werden minder vaak gelezen dan tijdschriften, sommige gezinsleden hadden op dit laatste een abonnement. Enkele Nederlandse kranten werden gelezen door Chang. Per gezinslid van de tweede generatie verschilde ook het gebruik van de computer die pas eind jaren negentig, begin 21^e eeuw in huis kwam. De eerste CD's werden in de jaren negentig gekocht of gekregen. Bij gezin 2 had de tweede generatie vele spelcomputers (ook draagbare) tot hun bezit toen ze opgroeiden in de jaren tachtig en negentig.

³⁰ Veldnotities gesprekken technologie gezinslid Chang.

³¹ Veldnotities gesprekken technologie gezinslid Cheung.

Chang:

‘Vroeger hadden we vele kopieën van spellen op een floppy disk staan, die toen maar 1 gulden per stuk waren. Deze floppydisks kochten we in Hong Kong. We hadden vroeger de spelcomputers: Sega Master System, Super Nintendo, Nintendo 64, GameCube, PlayStation 2, Atari, PlayStation 3, Game Boy en de Game Boy DS. [...] Ik speelde DOUBLE DRAGON en DRAGON BALL. Ik speelde de gecensureerde versie van DRAGON BALL. Vroeger keek ik ook naar DRAGON BALL op de televisie en videobanden. DRAGON BALL kwam vroeger pas na twaalf uur op televisie.’³²

Derde generatie

De derde generatie van de twee families heeft meer technologieën tot hun beschikking dan de generaties voor hen. Naast meerdere digitale, kabel- en satelliettelevisies met de vele (buitenlandse en thema-) zenders hebben ze ook toegang tot (spel-)computers, laptops, tablets en smartphones. Het internet is bijna op al deze technologieën toegankelijk. Het vinden, downloaden en bekijken van (tekenfilm-)series, spelletjes en liedjes is erg snel en gemakkelijk gedaan. Dagelijks wordt er gebruik gemaakt van deze verschillende technologieën door de derde generatie. Deze nieuwe technologieën worden vaak aangeschaft door de oudere generaties. In één enkel geval zelfs speciaal voor de kleinkinderen, wat gezinslid Kueng heeft gedaan door het kopen van een tablet.

³² Veldnotities gesprekken technologie Chang.

Via de oudere generatie komt de derde generatie in contact met deze nieuwe mediavormen, dat blijkt ook uit de observatie van gezin 2c:

Datum: 12-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 21.15-21.30 uur

Gezin 2c: gezinsleden Cheung, Liang en moeder van Liang

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Gezinslid Liang (1 jaar) speelt met smartphone van Zhou met de applicatie van WOEZEL EN PIP en zingt mee met het liedje van BUMBA dat wordt afgespeeld van de Youtube-applicatie. Liang kijkt naar BARBAPAPA op de smartphone en zingt het liedje mee. Hij bekijkt ook met Zhou foto's (van gezinsleden) op de smartphone.³³

Gezinsleden Ping (7 jaar) en Pong (3 jaar) spelen samen ook op de tablet onder toezien oog van Zhou. De foto op het titelblad van deze scriptie laat dit zien.

Datum: 19-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 11 uur

Gezin 1: gezinsleden Ping, Pong en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer

Gezinsleden Zhou, Ping en Pong zitten wat te kijken en spelen met de tablet. Zhou speelt het spel PLANET INVADERS op de tablet. Gezinslid Pong (3 jaar) wil ook een keer spelen. Hij pakt de tablet af en zit op allerlei knopjes te drukken. Gezinslid Ping (7 jaar) speelt later ACME PLANETARY DEFENSE op de tablet dat net door Zhou gedownload is.³⁴

Deze twee observaties geven aan dat zowel de tweede als derde generatie graag gebruik maakt van de nieuwste technologieën zoals tablets en smartphones.

³³ Veldnotities observaties technologie gezin 2c.

³⁴ Veldnotities observaties technologie gezin 1.

2. Familie: cultuur, opvoeding en media

Naast technologie speelt de familie en daarbij de cultuur en opvoeding een belangrijke factor op het gebied van mediagebruik. Een herhalend patroon op het gebied van de opvoeding komt bij de twee gezinnen naar voren. Bij gezin 1 werden de gezinsleden Meiyong, Mulan en Zhou voornamelijk opgevoed door hun oma Zhen (83 jaar). Hun oma was overgekomen uit Hong Kong om op de kinderen te passen, terwijl de ouders (Kueng en Shu) aan het werk waren in hun restaurant. Bij gezin 2 kwam ook de grootmoeder oppassen maar dan voor een korte periode. Toen Chang namelijk één jaar oud was, kwam zijn oma een paar maanden naar Nederland toe. Hierna vertrok ze weer naar Hong Kong.

Tegenwoordig zien we weer hetzelfde patroon alleen dan bij de kleinkinderen (Ping en Pong). Gezinsleden Kueng en Shu (59 jaar), oftewel nu opa en oma, passen op hun kleinkinderen aangezien hun dochter, Meiyong (34 jaar), en haar man een restaurant leiden. Bij het gezin (1b) met de gezinsleden Mulan (31 jaar), Chang (32 jaar) en Wei (2 jaar) past de oma (Shao, 59 jaar) ook deels op haar kleinkind (Wei). In deze gevallen wordt de opvoeding soms deels en soms bijna geheel overgenomen. De eerste generatie past op de derde generatie. De generatie daar tussen heeft hierdoor minder invloed en controle op hun eigen kinderen. Ook op het gebied van media is dit aanwezig.

Een voorbeeld op het gebied van opvoeding en media is het televisiebonnensysteem. Via een vriendin had Meiyong van een systeem gehoord dat mogelijk kon helpen om het televisiekijkgedrag van kinderen te beperken. Meiyong wilde dit in gang brengen voor haar kind, Ping (7 jaar), dat erg veel televisie kijkt. Het televisiebonnensysteem bestond uit bonnen van een half uur televisie kijken. Deze bonnen moesten de kinderen verdienen en dan mochten ze pas televisie kijken. Het televisiebonnensysteem werkte alleen niet omdat opa, gezinslid Kueng, zelf regelmatig op de dag televisie ging kijken, waardoor de kinderen gezellig mee keken. Controle en toezicht waren niet mogelijk omdat Ping vaak bij gezinslid Kueng was, op het moment dat gezinslid Meiyong aan het werk was. Wanneer de opvoeding grotendeels door de oudere generatie wordt

overgenomen, is het belangrijk dat de jongere en oudere generatie tot een overeenstemming komen op het gebied van opvoeding. Dit is een grote uitdaging aangezien er een grote kloof zit tussen de eerste en de derde generatie.

Aan het bovengenoemd voorbeeld is te zien dat een relatie tussen media, ouders en kinderen erg complex kan zijn. Deze complexe relatie beschrijft Cecelia Tichi in haar boek *Electronic Hearth* als een driehoeksrelatie tussen ouders, kind en televisie. Tichi beschrijft de Amerikaanse allegorie, waarbij kinderen, de *Innocents* zijn, die beschermd moeten worden door de ouders, de *Guardians*, voor de televisie die soms de *Illuminator* als ook de *Corruptor* is. Voor de ouders rust er een zware last op hun schouders om te weten welke identiteit (de *Illuminator* of de *Corruptor*) de televisie heeft op elk moment. Deze identiteit kan erg snel veranderen. Daar komt nog bij dat de televisie een obstakel in de relatie tussen het kind en de ouders kan zijn. De televisie vraagt namelijk de aandacht van het kind en de ouders moeten zorgen dat ze een autoriteit blijven.³⁵ Wanneer bij de Chinees, Nederlandse gezinnen de kinderen bij hun opa en oma zijn, kunnen hun ouders niet als *Guardians* optreden. Een ingevoerd televisiebonnensysteem door een *Guardian* werkt dan niet. In de komende alinea's zal deze complexe relatie nog meer naar voren komen met betrekking tot de opvoeding van de tweede en derde generatie.

Regels voor de kinderen van tegenwoordig (derde generatie)

Wanneer er bij de driehoeksrelatie wel controle en toezicht mogelijk is door Meiying en soms ook door hun oom (Zhou) dan gaat de televisie gewoon uit. Gezinsleden Meiying en Zhou zijn op dat gebied strenger in het beleid rondom televisie. Meiying streeft ernaar om pas na het eten televisie te kijken. Dit gegeven wordt tijdens het gesprek met Meiying gelijk tegengesproken door haar zus, Mulan (31 jaar): 'Meestal staat de televisie aan als ze aan het eten zijn of wanneer ik langskom bij hen.'³⁶ Dit gegeven toont het verschil aan hoe er over

³⁵ C. Tichi, *Electronic Hearth: creating an American television culture* 2^e ed. (Oxford: Oxford U.P., 1992), 193-194.

³⁶ Veldnotities gesprekken opvoeding gezinslid Meiying.

opvoeding en media wordt gedacht en hoe er daadwerkelijk wordt gehandeld. Als de televisie aanstaat bij gezin 1a, staan er alleen zenders op die bekend zijn. Alleen dan mogen de kinderen zelfstandig televisie kijken. Verder bepaalt Meiying wanneer haar kinderen televisie kijken en waar ernaar gekeken wordt. De televisie staat meestal op een vast volume omdat Ping (7) vaak de neiging heeft om het geluid hard te zetten. Bij aankoop van tekenfilms houdt gezinslid Meiying rekening met het advies van de Kijkwijzer. Verder verzamelt ze geen informatie over de media die ze gebruikt. Toch heeft Meiying al een sterke mening over geweld in de Chinese en Nederlandse tekenfilms van tegenwoordig.

Meiying:

‘De Chinese tekenfilms zijn minder agressief en gewelddadig dan tegenwoordig. Nu is er meer geweld, agressiviteit en brutaliteit in tekenfilms, zowel in het Nederlands als Chinees. Vroeger toen je DE SMURFEN keek, werd je echt niet agressief. Nu wel bij de tekenfilmserie PHINES AND FERB op de zender Disney XD. De kinderen denken dat zulk gedrag normaal is waardoor de werkelijkheid vervaagd. Hierdoor vinden ze dingen minder choquerend. Ze gaan dan dingen na-apen. De grenzen verdwijnen, ze weten niet meer wat normaal is.’

Uit bovenstaand citaat kun je afleiden dat Meiying zich opstelt als Guardian tegenover de Corruptor, de televisie, omdat er in haar ogen veel geweld op de televisie te zien is tegenwoordig.

Naast de directe opvoeding van moeder op kind, is er ook sprake van opvoeding van oma op kleinkind bij deze gezinsleden. Voor de meeste gezinsleden is de helpende hand van opa en oma erg welkom en gewaardeerd. Mulan vindt het helemaal niet erg dat haar kind, bij zijn oma, Shao, wordt opgevoed. Ze vindt het fijn dat er een beetje afwisseling is met de opvoeding. Haar zoon Wei (2 jaar) krijgt daardoor extra normen en waarden mee van de oudere generaties zoals respect voor ouderen en discipline (enculturatie). De oma van gezinslid Wei is volgens Mulan erg modern, gaat met de tijd mee en is minder traditioneel. Dit

maakt het gedeeltelijk overgedragen van de opvoeding gemakkelijker voor Mulan. Voor toezicht en controle kijken de oma's vaak televisieprogramma's en films mee met de kleinkinderen. Bij gezinsleden Shu, Ping en Pong gaat de televisie uit onder het eten, tenzij de programma's JEUGDJOURNAAL en HET KLOKHUIS worden uitgezonden. Hierna gaat de televisie uit. In dit geval zien we dat de oma's als vervangende Guardians optreden aangezien de ouders dan niet aanwezig zijn.

Bij de gezinnen 1b en 2c zijn minder regels rondom media. Dit komt ook doordat de (klein)kinderen nog erg jong zijn en niet veel televisie kijken. Wanneer er door Wei wel meer televisie zal worden gekeken, dan komen er meer regels volgens Chang. Achter de computer mag Wei niet zitten. Wei mag wel met de telefoon spelen, al weet hij vaak niet wat hij doet. Liang (1 jaar) mag ook met de telefoon spelen. Al kijkt en luistert hij er meer naar dan dat hij echt speelt. Bij gezin 1b gaat de televisie onder het eten uit. Er worden meestal alleen kinderzenders opgezet en enge dingen vermeden zoals horror wanneer Wei bij de televisie aanwezig is. Deze regel geldt ook voor Liang binnen het gezin 2c. Gezinsleden Mulan, Chang en Cheung verzamelen niet echt informatie over televisieprogramma's of films. Ze kennen de Kijkwijzer wel maar maken er geen gebruik van. Chang kijkt voor zijn zoon Wei (2 jaar) zelf naar de inhoud van films of televisieprogramma's om te kijken of iets wel of niet geschikt voor hem is.

Regels voor de kinderen vroeger (tweede generatie)

Vroeger toen de gezinsleden Meiying, Mulan en Zhou opgroeiden onder toezicht oog van hun oma Zhen, mochten ze zelf bepalen waar ze naar keken op de televisie. Aangezien er maar één televisietoestel aanwezig was in huis, keken de kinderen vaak samen. Soms kwam daar ook wel ruzie van. Alleen wanneer ze samen keken met hun vader en moeder moesten ze kijken wat hun ouders wilden. De kinderen keken dan Chinese televisie in plaats van Westerse televisie. De Chinese videobanden die het gezin vroeger huurde, bekeken ze zelfstandig, zonder ouders. Later toen er in de jaren negentig meerdere televisiesets in huis kwamen, keken de gezinsleden zelfstandig in plaats van samen televisie. Van de ouders mochten de gezinsleden Meiying, Mulan en Zhou in die tijd alleen

televisie kijken en later ook zelfstandig op de computer zitten.

Bij gezin 2, toen gezinsleden Chang, Cheng en Cheung kinderen waren, zijn de ouders maar een klein beetje streng geweest. Tot de leeftijd van zes jaar mochten ze geen televisie kijken. Later als gezin keken ze meestal samen televisie. Ze keken dan meestal mee met een gezinslid. De televisie stond toen vaak aan en er waren geen regels rondom media. Naast televisie hadden de broers vele spelcomputers en spellen in bezit. Er was in die tijd weinig ruzie tussen de broers om de televisie of spelcomputer. Volgens hun moeder Shao was er zelfs geen ruzie tussen haar zoons. De broers waren erg verschillend van elkaar. Chang en Cheng speelden veel op de spelcomputers terwijl Cheung meer buiten speelde. In de jaren tachtig kwamen er Chinese videobanden op de markt. Net als gezin 1 ging gezin 2 toen de videobanden huren om onder andere films en series te kunnen bekijken.

Uit de bovengenoemde resultaten komt naar voren dat er een verschil in regels te zien is op het gebied van media waar de tweede generatie vroeger en de derde generatie nu mee te maken heeft. Bij de tweede generatie waren er amper regels rondom het mediagebruik. Uit mijn veldnotities blijkt daarnaast dat de opvoeding op het gebied van media vooral in de gezinnen bij de moeders lag en daar ook nog steeds ligt. De moeder of oma bepaalt wat er gekeken wordt en houdt daarbij toezicht. De vaders of opa's zijn vaak aan het werk of bezig met andere activiteiten. Ze laten de opvoeding over aan hun vrouw. In niet-westerse culturen hebben gezinnen vaak een traditioneel en duidelijk rollenpatroon. De ouders zijn veel minder bewust bezig met het opvoeden van hun kinderen en moeten alle energie aanwenden om in het levensonderhoud van hun gezin te voorzien.³⁷ Dit gegeven zien we ook bij enkele gezinsleden van deze gezinnen. Ouders in samenlevingen met een sterke mate van collectivisme zullen bij de opvoeding meer nadruk leggen op relationele waarden en normen in de opvoeding, zoals gehoorzaamheid, respect, behulpzaamheid, dan ouders uit meer individualistisch ingestelde samenlevingen, zoals Nederland.³⁸ Dit gegeven

³⁷ Eldering, 11.

³⁸ Ibidem, 47.

zien we ook in het onderzoekmateriaal naar voren komen. Gehoorzaamheid, respect en behulpzaamheid worden belangrijk gevonden (bij de opvoeding van de derde generatie) bij deze gezinnen. Chinezen komen namelijk uit een collectivistische samenleving, waarbij deze normen en waarden gelden.

3. Mediagebruik: jaren tachtig, negentig en nu

In de jaren tachtig was het aanbod van media minder dan dat tegenwoordig is voor de Chinees, Nederlandse gezinnen. Het Chinese media aanbod was beperkt tot de Chinese krant één keer per week, het bezoek aan de cinema voor Chinese films en later het huren van Chinese videobanden, één keer per maand. Dit geringe aanbod wordt door de oudere generaties wel betreurd. Enkele gezinsleden keken daarom naar de Nederlandse televisie voor vermaak en informatie.

Tegenwoordig wordt er via de schotel, de krant en het internet Chinese media geconsumeerd door de oudere generaties. De eerste generatie maakt veel gebruik van verschillende Chinese media. Gezinslid Kueng heeft de voorkeur voor geschiedenis en oorlogsverhalen van China en Japan en leest nog regelmatig de Chinese krant *China News*. Zijn vrouw, gezinslid Shu, kijkt graag sport en vindt het belangrijk om het nieuws te volgen. Ze geeft er de voorkeur aan om Chinese televisie te bekijken omdat ze dat beter kan volgen. Ook zijn er meer herhalingen van het nieuws aanwezig, waardoor gezinslid Shu beter op de hoogte is van wat er in de wereld gebeurt. Gezinslid Heng kan beter de Chinese televisie volgen en begrijpen dan de Nederlandse televisie. Hij kijkt graag voetbal en het nieuws op de Nederlandse televisie. Chinese media wordt door Heng bekeken om op de hoogte te zijn van de nieuwste series en/of het Chinese nieuws. Hij kijkt naar de hedendaagse actualiteiten zodat hij ook met anderen Chinezen kan meepraten. Zijn vrouw, Shao, blijft onder andere op de hoogte van haar familie door middel van haar account op FACEBOOK. Hiermee kan ze iedereen in de gaten houden en met zaken meepraten. Shao downloadt zelf films en Chinese series of bekijkt ze online via PPTV (online televisie service). Op de Nederlandse televisie bekijkt ze het nieuws en kookprogramma's. Bij de eerste generatie (en Zhen) gaat de

voorkeur meer uit naar Chinese media dan Westerse media.

De tweede generatie maakte vroeger maar amper zelf gebruik van Chinese media. Ze keken dan meestal zelfstandig naar de Chinese videobanden, tenzij de ouders bepaalden om Chinese televisie te kijken, dan keken ze wel samen. De tweede generatie keek vroeger meer naar de Nederlandse televisie, waar Amerikaanse en Europese programma's en series op werden uitgezonden. Cheung keek minder televisie en speelde weinig op de spelcomputers. Tegenwoordig is Cheung nog steeds niet echt een televisiekijker en volgt daarom geen series of programma's. Chinese series of films kijkt hij niet. Games speelt hij ook niet. Dit in tegenstelling tot zijn broers want zij spelen nog wel geregeld spellen op de PlayStation 3. Door de mannelijke gezinsleden van de tweede generatie wordt veel naar sport gekeken. Dit gebeurt met de mediumvormen televisie, internet, tijdschriften en kranten. Het kijken naar voetbal, vooral naar voetbalclub PSV, wordt meestal door de mannen gepland. De tweede generatie kijkt nog steeds meer naar Westerse media dan naar Chinese media. Alleen gezinslid Meiying beschikt over satelliettelevisie en kan daarmee Chinese televisie ontvangen. Toch kijkt Meiying meer Nederlandse televisie dan Chinese televisie. Wanneer ze wel naar Chinese zenders kijkt dan bekijkt ze historische soaps en soms informatieve programma's. Gezinsleden Zhou en Chang volgen beide de (Japanse) anime serie NARUTO. Gezinslid Cheng (29 jaar) heeft deze serie in het verleden ook gevolgd. Chang kijkt alleen Chinese series en films op aanraden van iemand. Zhou kijkt af en toe naar Chinese series en films om zijn Kantonees op te poetsen. Mulan kijkt alleen naar Chinese series als ze tijd heeft. Sommige gezinsleden luisteren nog naar Chinese muziek. Gezinsleden Chang en Zhou luisteren naar de Hong Kongse zanger Jacky Cheung. Elk gezinslid van de tweede generatie heeft zijn eigen favoriete medium om te gebruiken. Het internet is bij bijna iedereen wel favoriet. Gezinslid Meiying leest graag de krant en tijdschriften. Mulan gebruikt het liefst de laptop. Zhou vindt de computer en telefoon zijn favoriet. Cheng vindt de PlayStation 3 zijn favoriete medium en zijn broertje, Cheung, gebruikt het liefst zijn telefoon.

De derde generatie is ondanks hun leeftijd (tussen de nul en zeven jaar) erg behendig met de media uit hun omgeving. Gezinsleden Ping (7) en Wei (2)

weten bijvoorbeeld hoe de televisie uitmoet en zijn daar behulpzaam in doordat ze dit zelfstandig kunnen uitvoeren. Ping maakt veelvuldig gebruik van voorbeelden uit de media om verhalen te vertellen en zaken met elkaar te vergelijken en verbinden (intertekstualiteit). Hij ontdekt steeds meer over media(gebruik) en deelt zijn ervaring. Pong (3 jaar) praat weleens wat dingen na van zowel zijn broer als van de televisie. Hij is tegenwoordig erg gefixeerd op smartphones en de tablet. Wanneer een dergelijke mediavorm in zijn omgeving aanwezig is, wil hij daar maar al te graag gebruik van maken om een spelletje te spelen of om liedjes te beluisteren. Ping heeft een favoriet Chinees liedje en zijn broertje, Pong, vindt het liedje van Gers Pardoel leuk met de titel IK NEEM JE MEE. Ping kijkt meer Nederlandse televisie dan Chinese televisie. Zijn favoriete programma's zijn PHINEAS AND FERB, CHUGGINGTON, TELEKIDS en IMAZUMA ELEVEN. Pong kijkt op de televisie graag WINNIE DE POOH en PINGU. Op de tablet speelt Ping het liefst ANGRY BIRDS en Pong FRUIT NINJA. Pings favoriete mediavorm is de tablet en de televisie. Gezinslid Wei bekijkt dingen op televisie, computer en smartphone. Hij kijkt graag naar HET ZANDKASTEEL, KABOUTER PLOP en K3. Hij blijft de verhaallijn volgen bij K3 en KABOUTER PLOP terwijl hij bij tekenfilms maar eventjes naar de televisie blijft kijken zoals bij BARBAPAPA. Educatieve programma's vindt Wei vaak leuker dan normale tekenfilms. Liang (1 jaar) kijkt naar BUMBA, WOEZEL EN PIP en HET ZANDKASTEEL. Hij kijkt maar af en toe televisie en gaat dan weer verder spelen.

Het mediagebruik tussen de generaties en de gezinsleden onderling is dus zeer verschillend. Uit onderzoek komt naar voren dat er verschillen bestaan in mediagebruik onder allochtonen. Turken in Nederland zijn meer georiënteerd op hun eigen media (kranten, radio en televisie) dan Marokkanen en Surinamers. Zij lezen vaker een Turkse krant en kijken en luisteren meer naar Turkstalige programma's.³⁹ Marokkaanse en Turkse ouders kijken vaak naar programma's uit Arabische landen respectievelijk Turkije die ze via schotelantenne kunnen ontvangen. Hun schoolgaande kinderen, echter, kijken vaker naar Nederlandse programma's.⁴⁰ Dit laatste gegeven is vergelijkbaar met wat de tweede generatie

³⁹ Wal, G. van der, *Gemengde berichten. De dilemma's van de omroep in een plurale samenleving* (Hilversum: Nederlandse Programma Stichting, 1995).

⁴⁰ Eldering, 138.

Chinezen uit het onderzoek vroeger deed en derde generatie tegenwoordig doet. De ouders kijken meer naar Chinese media dan hun kinderen.

Tijdens de gesprekken met de gezinsleden heb ik geregeld de vraag gesteld of zij zich konden identificeren met iemand uit de media of dat er voor hen een rolmodel in de media aanwezig was. Elk antwoord van de gezinsleden daarop was: 'Nee.' Toch gaf Cheng wel een voorbeeld met een vergelijking van hun gezin vroeger met een gezin uit de media. Ze keken vroeger namelijk naar de serie *MALCOLM IN THE MIDDLE*, dat ook over drie (eigenlijk vier, later vijf) broers ging. Cheng vertelde dat elk van hun broers wel leek op één van de broers uit de serie. Bij deze vergelijking zien we dus wel dat sommige gezinsleden zich met media kunnen identificeren. In dit geval gaat het vooral om de vorm van het gezin en de karakters uit de serie die een verband hadden met de gezinsleden Chang, Cheng en Cheung. Bij dit voorbeeld gaat het dus niet om een Chinees, Nederlands persoon of Chinese immigrant in Nederland waarin ze zich kunnen herkennen.

Uit Lee's onderzoek komt naar voren dat de Koreaanse satelliettelevisie een grote aanvulling, versterking en behoud leverde voor de etnische identiteit van de eerste generatie Koreaanse immigranten.⁴¹ Uit de resultaten van dit onderzoek is gebleken dat niet alleen de satelliettelevisie een rol speelt bij de constructie van de etnische identiteit maar ook steeds meer het internet een rol kan spelen. Zhou bekijkt nog steeds Chinese films en series via het internet om zijn moedertaal, Kantonees, bij te houden. In dit geval zorgt Chinese media voor het behoud van de etnische identiteit van een gezinslid.

⁴¹C. Lee, "Korean Immigrants' Viewing Patterns of Koreans Satellite Television and its Role in Their Lives" *Asian Journal of Communication* (2004): 68-80.

Slot

Reflectie

De meeste gesprekken die ik hield waren individueel van aard. In veel gevallen waren er wel andere gezinsleden in de buurt omdat ik de gesprekken in de vertrouwde omgeving van de gezinsleden wilde houden. Door het commentaar van andere gezinsleden werd het privé-karakter en de veilige omgeving waarbinnen het gesprek zich bevond wel enigszins verstoord. Niet alleen veranderde daardoor de aard van het gesprek maar door de verschillende impulsen uit de omgeving werd het uitvoeren van het onderzoek ook lastiger. Tijdens sommige gesprekken had ik moeite met concentreren. Dit kwam doordat er ook andere mensen en gezinsleden in de omgeving aanwezig waren. Gezinsleden (vooral van de derde generatie) vroegen enkele keren om de aandacht of dat van het gezinslid waar ik het gesprek mee voerde. De gesprekken werden dan onderbroken. Hierdoor moest ik soms vragen en antwoorden van gezinsleden herhalen om de aantekeningen goed op te kunnen schrijven. Meestal waren de onderbrekingen geen probleem. De gezinsleden van de derde generatie zagen mij immers aan als FaFa en niet bezig als onderzoeker. Wanneer ik even geen tijd en aandacht voor ze had, legde ik uit dat FaFa even ergens mee bezig was. Dat FaFa met een onderzoek bezig was, bleef niet onopgemerkt voor de derde generatie. De gezinsleden Ping en Pong waren erg nieuwsgierig naar het onderzoek. Ze stelden (soms onverwachts kritische) vragen rondom het onderzoek en veldjournalaal als ik bezig was met observeren of een gesprek aan het voeren was.

Naast deze vragen uit onverwachte hoek kan er een kanttekening geplaatst worden bij een conclusie die genomen is uit de resultaten over opvoeding en media. De conclusie gaat over het feit dat de opvoeding meestal meer bij de moeders ligt bij deze onderzochte, Chinees, Nederlandse gezinnen. Bij het veldonderzoek kwam veel meer informatie over opvoeding en regels naar voren die de moeders gaven dan bij de vaders. Daarbij komt ook nog het gegeven dat de onderzoeker alleen met de gezinsleden gesprekken heeft gevoerd en niet met de partners. Dit is het geval bij gezinnen 1a en 2c. Bij gezin

2c is klein beetje informatie gekregen van de moeder van Liang. Alleen bij gezin 1b, zijn zowel de vader Chang als moeder Mulan uitgebreid ondervraagd op het gebied van opvoeding en media. De mannen van de eerste generatie waren tijdens het onderzoek of aan het werk of moeilijk aanspreekbaar, waardoor ook daar minder informatie naar boven is gekomen. Met dit gegeven zal rekening moeten worden gehouden, aangezien niet alle mogelijke informatie verkregen is en alle mensen/respondenten benaderd zijn die betrekking kunnen hebben op het gebied van opvoeding en media. Dit onderzoek heeft zich vooral gericht op de gezinsleden, die genetisch met elkaar verbonden zijn.

Een algemene kanttekening kan worden geplaatst bij de resultaten die over het verleden gaan. Doordat er tijdens de gesprekken gevraagd is naar de herinnering van het verleden, bestond er een grote kans dat deze herinnering vervormd, vergeten of verdrongen was uit het geheugen van de gezinsleden. Cheung wist zich bijvoorbeeld maar vrij weinig te herinneren van dingen uit het verleden. Toch correspondeerden de meeste zaken over mediagebruik van de verschillende gezinsleden. Shao vond dat er vroeger geen ruzie was tussen haar zoons. Chang vertelde dat er wel ruzie was maar dan maar weinig. Cheng dacht niet dat ze vroeger gevochten hadden om de televisie. Bij deze verschillende beweringen ligt het er ook maar net aan wat deze gezinsleden onder ruzie verstaan. Misschien was Shao wel niet aanwezig geweest tussen deze mogelijke ruzies? Verder dan dit zijn er geen tegenstellingen in de veldnotities naar voren gekomen.

Conclusie resultaten

De resultaten die verkregen zijn uit de veldnotities kunnen de volgende onderzoeksvraag beantwoorden: "Hoe ziet het mediagebruik van twee families van Chinese afkomst in Nederland eruit in het verleden en heden en hoe hangen de factoren van technologie en opvoeding samen met het mediagebruik van deze Chinees, Nederlandse gezinsleden?" Bij bovenstaande resultaten wordt het mediagebruik van de twee families in het verleden en heden beschreven. De veldnotities in de bijlage geven een nog uitgebreider beeld van het mediagebruik. De factoren als technologie en opvoeding die de context vormen

van het mediagebruik zijn in de resultaten besproken. De conclusies van het mediagebruik en de daarbij horende context van technologie en opvoeding zullen nu behandeld worden.

Uit de resultaten komt naar voren dat de sociale en technologische context van media, gezinsleden kan samen brengen en banden kan versterken doordat er bijvoorbeeld maar één televisietoestel in huis aanwezig is. Wanneer technologieën meer toegankelijk worden, zeker in een meer individualistische maatschappij, kan dit gegeven er juist voor zorgen dat het de gezinsleden ook kan verdelen. Technologie kan je dus meer vrijheid geven maar zorgt er tegelijkertijd ook voor dat het je afleidt of onttrekt van je omgeving. Dat televisie mensen bij elkaar kan brengen maar ook kan verdelen is geen nieuw verschijnsel. Deze gedachtegang zien we al terug bij de populaire discoursen over media en televisie uit populaire, Amerikaanse tijdschriften en reclamefolders in de periode van 1948-55.⁴² Technologieën en het media aanbod zijn sinds de jaren tachtig zoals we hebben gezien toegankelijker en omvangrijker geworden. De verschillende mediavormen zijn nu redelijk betaalbaar geworden. Bijna elk gezinslid van de tweede generatie heeft wel een nieuwe vorm van technologie zoals een smartphone of tablet in bezit. Het individualistische gebruik neemt daardoor ook steeds meer toe.

De sociale, culturele en historische context van familie en opvoeding speelt ook een factor bij het mediagebruik van de Chinees, Nederlandse gezinsleden. De cultuuroverdracht van generatie op generatie gaat echter meer over de normen en waarden van de Chinese cultuur dan over regels rondom mediagebruik voor de kinderen (enculturatie). Bij de resultaten is niet naar voren gekomen dat het gebruik van media en de regels daaromheen worden overgenomen door de jongere generaties. Bij het gebruik van media bij de kinderen wordt het meer belangrijk gevonden of de kinderen zich wel of niet gehoorzamen aan de (groot-)ouders. Wanneer er een driehoeksrelatie bestaat tussen ouders, kinderen en televisie maakt dit de opvoeding nog complexer. Helemaal als de grootouders

⁴² L. Spigel, "Television in the family circle: The Popular reception of a New Medium" in *Inleiding Televisiegeschiedenis 2008-2009*, red. Judith Keilbach en Sonja de Leeuw (1990): 151-163.

gedeeltelijk de opvoeding overnemen. De ouder kan niet meer als Guardian optreden om haar/zijn Innocents te beschermen tegen de Corrupter, de televisie. In deze gedachtegang zien we het discours terug over populaire media, dat gaat over de mogelijke invloed van media op mensen. De injectienaaldtheorie was bij dit onderzoek ook aanwezig geweest in de gedachtegang van een gezinslid. Deze theorie is dus nog erg actueel aanwezig.

De regels wat betreft de media bij de opvoeding van de tweede naar de derde generatie neemt naar verloop van tijd alleen maar toe. Bij de tweede generatie waren er maar amper regels rondom het mediagebruik. Nu de derde generatie opgroeit, is de tweede en soms ook de eerste generatie wat meer bezig met het mediagebruik van hun (klein-)kinderen. Misschien komt het door het vele aanbod en de toegankelijkheid van media, dat de ouders er bewuster mee omgaan? Misschien is het een verschil in opleiding tussen de eerste en tweede generatie, waardoor ze wellicht media bewuster zijn geworden? Wellicht stellen ze opvoedingsdoelen en praktijken van hun oorspronkelijke cultuur bij in de richting van de Nederlandse cultuur? Of wellicht heeft het te maken met het feit dat de tweede generatie toch meer tijd samen besteed met hun kinderen dan de eerste generatie vroeger met hun eigen kinderen? Deze vragen verschaffen weer nieuwe invalshoeken en ideeën om nieuwe onderzoeken hieromtrent uit te voeren.

Uit de veldnotities van de observaties blijkt dat het gebruik van televisie niet alleen een middel is om zelf informatie te verkrijgen maar ook dat informatie van de televisie een gespreksonderwerp kan vormen tussen de gezinsleden. Onduidelijkheden en merkwaardigheden over de inhoud van media worden aangekaart en besproken. Ook het gebruik van media wordt met elkaar besproken. Media verschaft dus een sterk sociaal aspect binnen de families.

We hebben gezien dat tegenwoordig de gezinsleden van de eerste generatie veel gebruik maken van verschillende Chinese media. De voorkeur gaat meer uit naar Chinese media dan Westerse media. Toch wordt er ook gebruik gemaakt van Westerse media aangezien hun nageslacht hier veel gebruik van

zullen maken. Voor de derde generatie geldt dit andersom. Ze maken vooral gebruik van Westerse media, aangezien die voor hen meer beschikbaar is. Ze komen wel in aanraking met Chinese media doordat de oudere generaties hier nog wel regelmatig gebruik van maken. We zien dus dat de generaties in aanraking komen met Westerse en Chinese media door hun mediagebruik en omgang met elkaar. De tweede generatie kijkt nog steeds meer naar Westerse media dan naar Chinese media. De oudere generatie kijkt dus meer naar Chinese media dan de jongere generatie. Het Chinese mediagebruik neemt dus af naarmate er meer generaties volgen. In tegenstelling tot het Chinese mediagebruik neemt het Westerse mediagebruik alleen maar toe. Dit gegeven is niet geheel onlogisch aangezien het acculturatieproces langer aan de gang is bij de jongere generaties, die vanaf geboorte of als kind al in aanraking komt met de Westerse cultuur van Nederland.

Uit de resultaten bleek dat er tegenwoordig geen sprake aanwezig was van identificatie met een Chinees, Nederlands persoon uit de media. Wanneer het over de constructie van de etnische identiteit gaat, kan satelliettelevisie en het internet een rol spelen. Identificatie (met een televisieserie) en het behoud van de etnische identiteit zijn bij dit onderzoek naar voren gekomen, al is het op een kleine schaal. Op gebied van identificatie en etnische identiteiten bij immigranten is veel meer onderzoek gedaan dan dat dit hier het geval is. Bij dit onderzoek waren de factoren identificatie en etnische identiteit meer op de achtergrond aanwezig geweest.

Tenslotte heeft dit onderzoek als doel gehad meer inzicht te krijgen in de Chinese cultuur en opvoeding op het gebied van mediagebruik bij Chinees, Nederlandse gezinnen in Nederland en deze te beschrijven. Uit ervaring en uit dit onderzoek blijkt dat wanneer iemand in aanraking komt met verschillende culturen, een persoon eerder in staat is om kritisch naar zijn/haar eigen cultuur te kijken. Dit komt doordat iemand uit de ene cultuur dingen anders doet en ziet dan iemand uit een andere cultuur. Hiermee kan er de vraag gesteld worden: Waarom doe je als persoon eigenlijk bepaalde dingen (anders)? Met deze

ingeving kwamen ook Westerse onderzoekers die naar Oosterse culturen keken.⁴³ Het gaat er niet om of sommige dagelijkse handelingen van andere culturen beter of slechter zijn dan die van jou. Maar het is juist goed om stil te staan bij het feit dat dagelijkse bezigheden ook op een andere manier kunnen plaatsvinden dan de vanzelfsprekendheid van iemands dagelijkse gang van zaken. Ondanks de verschillen zijn we samen één.

'Two worlds, one family'⁴⁴

⁴³ Burke, 74, 87, 98-99; Edward Said, *Orientalism* (z.p.: Vintage Books, 1978).

⁴⁴ 'Two worlds' in *Tarzan: An Original Walt Disney Records Soundtrack*, Producer en Schrijver Phil Collins. (Walt Disney Records, 1999)

Literatuur

Amersfoort, H. van. "Nederland als immigratieland" In *Van gastarbeider tot immigrant: Marokkanen en Turken in Nederland, 1965-1985*, geredigeerd door L. van den Berg-Eldering (Alphen aan den Rijn: Samsom Uitgeverij, 1986): 15-46.

Ang, I., et. al, red. *Alter/Asians: Asian-Australian identities in Art, Media and Popular Culture*. Annandale: Pluto P., 2000.

Baarda, D. B., et. al. *Basisboek Kwalitatief Onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. 2^e ed. Groningen, Houten: Noordhoff Uitgevers, 2009.

Baumann, G. *The Multicultural Riddle*. Londen: Routledge, 1999.

Barlett, F.C. *Remembering*. Cambridge: Cambridge U. P., 1932.

Benhabib, S. *The Claims of Culture: Equality and Diversity in the Global Era*. Princeton: Princeton U. P., 2002.

Burke, P. *Wat is cultuurgeschiedenis?* 2004. Vertaald door Alwin van Ee en Bastiaan Bommeljé. Cambridge: Polity P., 2007.

Cunningham, S., en J. Sinclair. *Floating Lives: The Media and Asian Diasporas – Negotiating Cultural Identity through Media*. St Luca, Queensland, Australië: Queensland U. P., 2000.

"Chinezen in Nederland." [2011] *Republiek Allochtonie* – 19-04-2012
<http://www.republiekallochtonie.nl/chinezen-in-nederland>

Chow, Y. F. *Banana (Re)Public: A Study of Trans/National Popular Culture Consumption among Young Chinese Living in the Netherlands*. Hong Kong: Ocean Printing Co. Ltd., 2011.

Eldering, L. *Cultuur en opvoeding: interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. 4^e ed. Rotterdam: Lemniscaat, 2006.

Geertz, C. *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books, 1973.

Glaser, B. G., en A. L. Strauss, *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine, 1967.

---, *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Londen: Weidenfeld en Nicholson, 1968.

Hall, S. "Cultural identity and diaspora" In *Colonial Discourse and Postcolonial Theory: A Reader*, geredigeerd door P. Williams en L. Chrisman (New York: Columbia U. P., 1994): 392-403.

Harmsen, C. "Ruim 51 duizend Chinezen van de eerste generatie in Nederland." [2011] *CBS - Ruim 51 duizend Chinezen van de eerste generatie in Nederland – Artikel – 19-04-2012*
<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-chinezen-art.htm>

Jager, H. de, en A. L. Mok. *Grondbeginselen der sociologie*. Leiden: Stenfert Kroese, 1971.

Jordan, A. B. "Make Yourself at Home: the Social Construction of Research Roles in Family Studies" *Qualitative Research* (2006): 169-185.

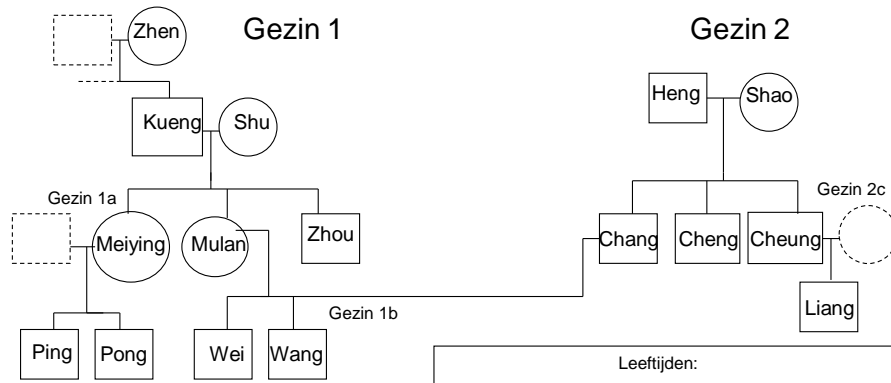
Lafromboise, T., et. al. "Psychological impact of biculturalism: evidence and theory" *Psychological Bulletin* (1993): 395-412.

Lee, C. "Korean Immigrants' Viewing Patterns of Koreans Satellite Television and its Role in Their Lives" *Asian Journal of Communication* (2004): 68-80.

- Lee, J., en M. Zhou, red. *Asian American Youth: Culture, Identity and Ethnicity*. New York, Londen: Routledge, 2004.
- Lindqvist, Cecilia. *Het karakter van China. Het verhaal van de Chinezen en hun schrift*. 1989. Vertaald door Bertie van der Meij. Amsterdam: Balans, 2007.
- Morley, D. *Television Audiences and Cultural Studies*. Londen: Routledge, 2002.
- Nguyen, M en T. L. N. Tu. *Alien Encounters: Popular Culture in Asian America*. Durham: Duke U. P., 2007.
- Parker, D. *Through Different Eyes: The Cultural Identities of Young Chinese People in Britain*. Aldershot: Avebury, 1995.
- Said, E. *Orientalism*. Z.p. Vintage Books, 1978.
- Spigel, L. "Television in the family circle: The Popular reception of a New Medium" In *Inleiding Televisiegeschiedenis 2008-2009*, geredigeerd door Judith Keilbach en Sonja de Leeuw (1990): 151-163.
- Tichi, C. *Electronic Hearth: creating an American television culture*. 2^e ed. New York: Oxford U.P., 1991.
- Triandis, H. "The self and social behavior in differing cultural contexts" *Psychological Review* (1989): 506-520.
- 'Two worlds.' In *Tarzan: An Original Walt Disney Records Soundtrack*, Producer en Schrijver Phil Collins. Walt Disney Records, 1999.
- Wal, G. van der. *Gemengde berichten. De dilemma's van de omroep in een plurale samenleving*. Hilversum: Nederlandse Programma Stichting, 1995.
- WRR (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid) *Identificatie met Nederland*. Amsterdam: Amsterdam U.P., 2007.

Bijlagen

Stamboom

□ = man
○ = vrouw

Leeftijden:		
	<u>Gezin 1</u>	<u>Gezin 2</u>
	Zhen = 83	
Eerste generatie	Kueng = 65 Shu = 59	Heng = 61 Shao = 59
Tweede generatie	Meiyng = 34 Mulan = 31 Zhou = 29	Chang = 32 Cheng = 29 Cheung = 26
Derde generatie	Ping = 7 Pong = 3 Wei = 2 Wang = 0	Liang = 1

Veldnotities

**gesprekken gezinsleden
en observaties**

Veldnotities met betrekking tot de technologische ontwikkeling

Gesprekken gezinsleden gezin 1

Gezinslid Kueng (65 jaar):

Kueng heeft heel veel series gekocht. Ze passen in één hele doos vol. Deze series zijn voor de helft Mandarijn en voor de helft Kantonees. 'Vroeger kon je alleen Kantoneese series kopen in Hong Kong. Tegenwoordig kun je nu wel Mandarijnse series kopen.'

Gezinslid Shu (59 jaar):

Meestal kijkt Shu alleen televisie in de woonkamer. Ze houdt niet van televisiekijken op de slaapkamer omdat daar geen satellietverbinding is om Chinese zenders te kunnen bekijken. Verder kijkt ze geen televisie op de slaapkamer waar gezinsleden Ping en Pong slapen.

Ze keken vroeger als gezin wel samen televisie. 'Dat was wel een beetje leuk, een beetje praten en kijken ondertussen.' Kueng zette vroeger veel de televisie aan. Verder at de oma van gezinsleden Meiying, Mulan en Zhou vaak aan een klein tafeltje voor de televisie en keek ondertussen televisie. De gezinsleden Meiying, Mulan en Zhou mochten zelf weten of ze televisie keken met het eten of niet. Shu was vroeger vaak weg om te werken als haar kinderen en schoonmoeder thuis waren wanneer ze aten en televisie keken.

Gezinslid Meiying (34 jaar):

Als gezin keken ze vroeger vaak samen televisie. In de jaren tachtig en negentig hadden nog geen schotel. Ze waren afhankelijk van Chinese (Kantoneese) videobanden voor soaps, series en tekenfilms.

Gezinslid Mulan (31 jaar):

Tegenwoordig hebben zij en haar man (Chang (32 jaar)) thuis een pakket met Nederlandse zenders, zoals de voetbalzender Voetbal International. Ze hebben geen satelliettelevisie. Mulan downloadt en kijkt Amerikaanse series.

Mulan gebruikt de mediaplayer om series te downloaden voor zichzelf of haar schoonouders (gezinsleden Heng en Shao). Ze bekijkt de series op de laptop of op de televisie via de mediaplayer. Op de laptop kijkt ze meestal downloads.

Mulan downloadde vroeger Amerikaanse films op de laptop (toen ze meer tijd had). Als kind keek ze veel naar Sissi en op zondag keek ze vaak naar de Franse slapstick films van Louis de Funès op de televisie. Met haar broer en zus keken ze samen naar THE A-TEAM, AIR-WOLF, actie series en Jacques-Yves Cousteau. Vroeger vochten ze wel om de televisie om te bepalen naar wat er gekeken ging worden.

Vroeger waren er geen computers. Hun ouders waren bijna niet thuis en hun oma keek niet veel naar televisie. Hun oma keek wel mee met tekenfilms en bepaalde toen niet naar wat er gekeken werd. Haar oma volgde niet echt iets en keek misschien nog naar de Chinese videobanden die het gezin toen huurden. Hun vader (Kueng) huurde Chinese videobanden (zeven waarvan er op één videoband tekenfilms stonden) die hij één keer per maand of om de twee weken (via een Rotterdamse videotheek) huurde. Later kwam er in Eindhoven ook een videozaak, die deze Chinese videobanden verhuurden. Ze keken niet samen naar deze banden, maar zelfstandig. Vroeger was er maar een beperkte oplage voor Chinese kranten. Vaak verscheen een krant maar één keer per week of soms duurde het nog langer voordat er een krant verscheen. Mulan: 'Nu heb je sociale media en is China/Hong Kong veel opener. Ongeveer vanaf tien jaar geleden, rondom het millennium heb je veel meer Chinese televisie/journaal en Chinese zenders tot je beschikking.'

Gezinslid Wei (2 jaar) (volgens Mulan):

Wei bekijkt dingen op televisie, computer en smartphone.

Gezinslid Zhou (29 jaar):

Zhou bekijkt via de televisie en computer (downloads) naar Amerikaanse series en films, af en toe Aziatische films, Nederlands nieuws en regelmatig naar de lokale zender RTV Utrecht. Chinese zenders kijkt hij de laatste tijd niet meer. Vroeger keek hij naar Chinese, actie series.

Zhou: 'Van jongs af aan keek ik al naar Chinese series en het is fijn om mijn Chinees (bedoeld Kantonees) op te poetsen.'

Zhou speelt online poker via FACEBOOK. Vroeger speelde hij op de computer *first-*

person-shooters en Hattrick.

Zhou:

‘Vroeger was er één televisieset en besloten de ouders wat wij keken. Daardoor keken we vaak samen. Eind jaren negentig hadden we drie televisiesets en konden we zelf kiezen wat we keken. Als het aan de ouders lag, dan keken we naar Chinese televisie. Wanneer de kinderen zelf thuis waren keken ze naar Westerse televisie. Er waren wel ruzies als we wat anders wilden zien, maar de kinderen trokken aan het kortste eind.’

‘Mijn huidige televisieset is ook al keioud. Het heeft nog op de slaapkamer van mijn ouders gestaan in de jaren negentig. Hij is meer dan tien jaar oud. In het eerste jaar van mijn studie had ik een kleine televisieset, die nu op mijn neefjes kamer staat (een kamer in het ouderlijk huis van Zhou). Ze hadden in de jaren negentig veel televisiesets (drie) en nu nog steeds drie.’

Gezinslid Ping (7 jaar):

Ping kijkt vaak Nederlandse televisie en minder naar Chinese televisie. Ping zit niet op de computer en speelt niet meer op de spelcomputer. Het spelletje ANGRY BIRDS speelt Ping het liefst op de tablet. Hij zou niet zonder tablet kunnen. Pings favoriete mediavorm is de tablet en de televisie.

Gezinslid Pong (3 jaar):

Pong speelt het liefst FRUIT NINJA op de tablet en vindt ANGRY BIRDS ook leuk.

Gezinsleden Ping en Pong (volgens Mulan):

De tablet wordt gemakkelijk gebruikt door de derde generatie (gezinsleden Ping en Pong). Ze spelen er dagelijks veel mee (vooral Pong doet dat).

Observaties gezin 1

Datum: 11-05-2012 (vrijdag)

Tijd: ± 22.00

Gezin 1: gezinslid Zhou

Locatie: Utrecht, thuis, kamer

Zhou bekijkt de Japanse anime serie NARUTO via het internet op zijn computer. Hij bekijkt de serie vanuit zijn bureaustoel.

Datum: ---05-2012

Tijd: 's ochtends en 's avonds dagelijks

Gezin 1: gezinslid Zhou

Locatie: Utrecht, thuis, kamer

Zhou bekijkt uislagen van voetbal en tennis op de televisie via teletekst.

Datum: 09-05-2012 (woensdag)

Tijd: ± 12.00 uur

Gezin 1b: gezinsleden Mulan en Wei

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Wei kijkt af en toe naar het kinderprogramma WAYBULOO (animatieserie) op zender Nederland 3, omroep Zappelin.

Wanneer we (gezinsleden Mulan, Wei en ik) vertrekken naar het restaurant zet Wei zelfstandig de televisie uit met de knop aan de zijkant. De laptop van het gezin ligt gesloten op de eettafel in de woonkamer. Reclame folders (supermarkten AH en C1000) en post liggen op de eettafel.

Datum: 13-05-2012 (zondag: Moederdag)

Tijd: ± 13.15-13.30 uur

Gezin 1: gezinslid Kueng

Locatie: Eindhoven, restaurant Crystal Palace: Lunch (Yum Cha/Dim Sum)

Voordat het eten op tafel komt, leest Kueng nog even de Chinese krant *China Times*.

Datum: 18-05-2012 (vrijdag)

Tijd: ± 22.25-23.30 uur

Gezin 1: gezinslid Shu (en Zhou)

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan in de woonkamer met de Chinese zender CCTV4. Het nieuws is bezig en Shu zit op de bank televisie te kijken. Hierna volgt reclame en om 22.35 uur gaat het nieuws weer verder.

Datum: 19-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 9.10 uur

Gezin 1: gezinsleden Ping, Pong (Zhou en Shu)

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer van Kueng en Shu

Ping zit op de tablet een motorrace spelletje te spelen: TRAILXTREME. De televisie staat ondertussen aan met de tekenfilmserie AMERICAN DRAGON.

Tijd: ± 9.55 uur

Gezin 1: gezinsleden Kueng, Shu, Ping, Pong en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), woonkamer

Televisie met zender CCTV4 staat aan onder het ontbijt. Een kookprogramma is Kueng aan het kijken ondertussen en het nieuws van tien uur, CHINA NEWS.

Gezinsleden Shu en Zhou praten over een reclame van China Southern Airlines die voorbij komt op de televisie.

Ping zit mee te bewegen op de muziek wanneer zijn favoriete liedje en later een ander leuk liedje op de televisie verschijnt. Op de televisie staat namelijk een Chinees zangprogramma aan.

Tijd: ± 11 uur

Gezin 1: gezinsleden Ping, Pong en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer

Gezinsleden Zhou, Ping en Pong zitten wat te kijken en spelen met de tablet. Gezinlid Zhou speelt het spel PLANET INVADERS op de tablet. Pong wil ook een keer spelen. Hij pakt de tablet af en zit op allerlei knopjes te drukken. Ping speelt later ACME PLANETARY DEFENSE op de tablet dat net door Zhou gedownload is.

Tijd: ± 18.30-19 uur

Gezin 1: gezinsleden Kueng, Ping en Pong

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan op zender CCTV4 met een programma dat een presentatrice presenteert over diverse onderwerpen. Kueng kijkt af en toe naar de televisie terwijl hij eten aan het bereiden is voor het avondeten. Rond zeven uur zet Kueng een andere Chinese zender op (schakeling tussen CCTV4 naar Phoenix TV). Het journaal komt rond die tijd.

Datum: 20-05-2012 (zondag)

Tijd: ± 10 uur

Gezin 1: gezinslid Kueng

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Voordat het eten op tafel komt, leest Kueng nog even de Chinese krant *China Times*. Hij bladert er een beetje door.

Gezinslid Kueng heeft tijdens zijn laatste vakantie reis een tablet aangeschaft voor zijn kleinkinderen Ping en Pong.

Gesprekken gezinsleden gezin 2

Gezinslid Heng (61 jaar):

In de ochtend leest hij meestal nieuws op het internet en kijkt daarna series. 's Avonds kijkt hij ook series die hij gedownload heeft of voetbal op de televisie. Meestal via internet downloads wordt er door Heng naar Chinese media gekeken.

Op het internet downloadt Heng Chinese programma's en series die hij op de televisie laat afspelen. Op de televisie kijkt hij het liefst naar voetbal. Verder op het internet leest hij Hong Kongs en Chinees nieuws (*Sing Tao* en *Oriental online newspaper*).

Heng:

'In de jaren tachtig hadden we vroeger videobanden (VHS) gehuurd. Dit waren ook voornamelijk Chinese series en nieuws.'

Gezinslid Shao (59 jaar):

Shao downloadt de films meestal zelf omdat ze niet kan wachten. Ze downloadt alles van Chinese series. Haar zoon Chang heeft een programma op haar computer gezet zodat ze kan downloaden. Op de computer bekijkt ze downloads en soms zoekt ze dingen op zoals via GOOGLE. Ze heeft een eigen account op FACEBOOK en HYVES. Ze heeft maar één vriend op HYVES omdat een vriendin haar had uitgenodigd. Ze heeft een eigen e-mailadres, maar gebruikt die niet veel. Ze heeft een Iphone en zit ermee op internet. SKYPE heeft ze weleens gebruikt maar dat is een jaar geleden.

Ze kijkt meestal Nederlandse televisie zoals nieuws en kookprogramma's. Ze kijkt ook mee met de kinderen zoals films.

Als gezin keken ze vroeger meestal wel samen televisie. In de jaren tachtig werd er één keer per maand in de cinema een zaal afgehuurd om Chinese films te vertonen. Deze vertoning gebeurde meestal in grote steden van Nederland, ook in Eindhoven. Ze vertoonden toen twee films achter elkaar. Later kwamen er Chinese videobanden op de markt, die ze toen gingen huren om Chinese films te kunnen bekijken.

Shao (volgens gezinslid Mulan):

Shao kijkt direct op de laptop series via PPTV (online Chinese televisie service). Shao kan goed met nieuwe technologieën omgaan en gaat mee met de tijd.

Gezinslid Chang (32 jaar):

Hij kijkt graag sport op de televisie. Praatprogramma's over sport bekijkt hij ook graag. Verder Discovery Channel en nieuws. Meestal bekijkt hij nieuws al op het internet. Hij downloadt ook nog anime zoals NARUTO. Hij vermijdt buitenlandse zenders en kijkt wel naar Nederlandse zenders. Verder vermijdt hij Nederlandse soaps zoals ONDERWEG NAAR MORGEN en GOEDE TIJDEN SLECHTE TIJDEN, deze heeft hij nog nooit gekeken. Hij kijkt wel naar Chinese series en Chinese films maar dan alleen op aanraden van iemand. Lokale zenders kijkt hij soms maar niet expres. Meestal met zappen, blijft hij hangen bij een lokale zender, het ligt maar aan het onderwerp of hij naar de zender blijft kijken.

Meestal heeft Chang dingen onderweg al of op het werk al dingen bekeken op de computer. Hij speelt nu alleen voetbalgames (EA) op de PlayStation 3 en de Nintendo Wii. Als student speelde hij STARCRAFT.

Chang keek vroeger TELEKIDS met Carlo en Irene op de televisie. Tekenfilmseries zoals THUNDERCATS, BATMAN, TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES, DONALD DUCK en tekenfilms van Marvel. Ze huurden vroeger videobanden in het gezin. Vroeger keken ze veel televisie, ook gezinslid Cheng (ik had de opmerking gemaakt dat Cheng (29 jaar) nu meer een gamer dan televisiekijker was). Volgens Chang keek Cheng vroeger helemaal geen sport, dat deed hij pas later.

Vroeger hadden ze vele kopieën van spellen op een floppy disk staan, die toen maar 1 gulden per stuk waren. Deze floppydisks kochten ze in Hong Kong. Ze hadden vroeger de spelcomputers: Sega Master System, Super Nintendo, Nintendo 64, GameCube, PlayStation 2, Atari, PlayStation 3, Game Boy en de Game Boy DS. De games die hij speelde waren multiplayer en competitie spellen. Hij speelde DOUBLE DRAGON en DRAGON BALL. Hij speelde de gecensureerde versie van DRAGON BALL. Vroeger keek hij ook naar DRAGON BALL op de televisie en videobanden. DRAGON BALL kwam vroeger pas na twaalf uur op televisie.

Chang las vroeger alleen voor boekenlijsten voor de basis- en middelbare school. Hij las wel tijdschriften als de *Bobo*, *Taptoe*, *VI* en later *Panorama* en *Autoweek*. Als kind las hij ook de *Volkskrant* (die hij toen bezorgde) en het *Eindhovens Dagblad* (ED).

Chang (volgens gezinslid Mulan):

Chang kijkt na het werk voetbal/sport of Chinese series, die gedownload zijn. Hij kijkt ook voetbal online (internet via online streaming) als er niets op televisie is.

Gezinslid Cheng (29 jaar):

Cheng leest alleen de krant/het nieuws op Nu.nl. Hij heeft een abonnement op VI (Voetbal International) waarvan ook een deel online staat.

Cheng kijkt niet veel televisie. Hij is meer een gamer. Hij kijkt af en toe mee met zijn vriendin naar de televisie. Chinese (en Aziatische) series en films kijkt Cheng niet. Hij heeft twee jaar geleden wel de anime serie NARUTO gevolgd.

Tegenwoordig speelt hij alleen maar games. Meestal gaat hij naar de bioscoop met zijn vriendin en vrienden.

Zijn favoriete spellen zijn voetbal en schietspellen op de PlayStation 3 zoals FIFA 12 en BATTLEFIELD 3. Hij speelt ook wel andere spellen maar die speelt hij minder vaak als bovengenoemde spellen. Hij speelt alleen online met andere mensen zoals met Chang. PlayStation 3 is zijn favoriete mediavorm. Cheng gebruikt de computer ook op het werk. Hierdoor zit hij thuis niet meer op de laptop.

Vroeger stond de televisie vaak aan. Als puber (twaalf/dertien jaar) keek hij mee met zijn moeder naar films om half negen 's avonds. Met zijn broers keek hij *The Fresh Prince of Bel Air*. Cheng: 'Dat was keigezellig.' Ze keken ook naar *Malcolm in the Middle*. Vroeger speelden de broers samen maar ook alleen spelletjes. Ze speelden veel samen en natuurlijk was er ruzie maar niet zoveel.

Vroeger las Cheng de tijdschriften de *Hitkrant* (hij had geen abonnement) en de *Donald Duck* waar hij wel een abonnement op had. Boeken las hij vroeger niet.

Tijdens de periode van de basisschool luisterde hij nooit naar muziek. Pas in de tweede klas van de middelbare school begon hij naar Limp Bizkit, Skunk Anansie (eerste album die hij gekocht had) en *Ome Henk: Op de camping te luisteren*. De CD van Ome Henk was zijn eerste CD die hij had gekregen op zijn verjaardag.

Op de middelbare school deed hij niet veel met de Personal Computer. Hij had er niet veel verstand van. Hij had wel de Super Nintendo en de Sega Master System. Hiermee vermaakte hij zich wel.

Gezinslid Cheung (26 jaar):

Cheung leest/bekijkt de websites Nu.nl, ED.nl, AD.nl en VI (Voetbal International) op het internet.

Cheung volgt/downloadt geen series. Hij kijkt het meest naar Nederlandse zenders want ze hebben geen Chinese zenders op de televisie. Hij kijkt ook niet naar Chinese films of series. Cheung heeft ook niet echt naar lokale zenders gekeken. Cheung kijkt geen films en als hij naar de bioscoop gaat, gaat hij meestal met iemand mee.

De computer staat bijna nooit aan. Cheung doet computeren meestal op het werk. Wanneer de computer thuis aanstaat, is dat alleen om belangrijke zaken te regelen.

Vroeger hadden ze één televisieset in huis, later in de jaren negentig hadden ze er twee. Af en toe keken ze samen naar televisie. Vaak keken ze dan mee met hun moeder (Shao) naar soaps zoals THE BOLD AND THE BEAUTIFUL en AS THE WORLD TURNS. Hun moeder had Chinese dingen opstaan.

De spelcomputers die aanwezig waren vroeger in het ouderlijk huis waren: Atari, Sega 8 en 16 bit, Super Nintendo, GameCube, Game Boy, PlayStation 2, Nintendo 64 en Nintendo DS. Cheung: 'Deze spelcomputers waren allemaal niet van mij maar van mijn broers en ik speelde heel weinig.'

Liang (volgens gezinslid Cheung):

Liang (1 jaar) kijkt naar BUMBA, WOEZEL EN PIP en HET ZANDKASTEEL op de televisie.

Liang (volgens de moeder van Liang):

Maar Liang kijkt af en toe televisie en gaat dan weer verder spelen.

Observaties gezin 2

Datum: 12-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 21.15-21.30 uur

Gezin 2c: gezinsleden Cheung, Liang en moeder van Liang

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan op de zender RTL 4 met het spelprogramma DE JONGENS TEGEN DE MEISJES. Na het programma DE JONGENS TEGEN DE MEISJES volgt het programma ECHT WAAR?!

Liang speelt met smartphone van bezoek/Zhou met de applicatie van WOEZEL EN PIP en zingt mee met het liedje van BUMBA dat wordt afgespeeld van de Youtube-applicatie. Liang kijkt naar BARBAPAPA op de smartphone en zingt het liedje mee. Hij bekijkt ook met Zhou foto's (van gezinsleden) op de smartphone.

Gezinslid Cheung gebruikt de laptop en account van zijn vriendin om wat films over te zetten (kopiëren) naar en van de harde schijf van bezoek.

Datum: 19-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 16 uur

Gezin 2: gezinslid Cheng

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Cheng is een voetbalgame aan het spelen op de PlayStation 3 samen met Chang (broer) online.

Voor observaties van het gezin 1b van Chang met de gezinsleden Mulan en Wei, bekijk veldnoties observaties gezin 1.

Veldnotities met betrekking tot de opvoeding en cultuur van de families

Gesprekken gezinsleden gezin 1

Gezinslid Zhen (moeder, oma en overgrootmoeder van de gezinsleden, 83 jaar):

Vroeger keken ze (zij en haar kleinkinderen) verschillende dingen op de televisie. Soms werd er Nederlandse televisie gekeken en soms Chinese televisie (via de gehuurde videobanden). De kinderen bepaalden meestal wat er gekeken werd op de televisie.

Gezinslid Shu (59 jaar):

Shu kijkt veel televisie mee met kleinkind Ping (7 jaar). Verder kijkt ze ook met films mee. Ze moet namelijk weten wat de gezinsleden Ping en Pong kijken (gezinlid Shu past veel op haar kleinkinderen Ping en Pong). Nederlandse zenders kijkt ze meestal mee met de gezinsleden Ping, Pong en Zhou.

Gezinsleden Ping en Pong mogen alleen televisiekijken als er kinderprogramma's opstaan. Ping kijkt ook THE SUITE LIFE OF ZAC & CODY, wat eigenlijk voor iets oudere kinderen bedoeld is. Gezinsleden Ping en Pong kijken naar de zender Disney XD, (actie-) tekenfilms en voetbal. Toen Ping nog wat kleiner was keek hij veel naar de reclames van de Chinese zender Phoenix TV, dit kwam omdat deze reclames vaak leuke geluiden bevatten dat toen zijn aandacht trok. Tijdens het eten gaat de televisie uit. Een uitzondering daarop is als het kwart voor zeven is voor het JEUGDJOURNAAL en kwart over zes voor het KLOKHUIS. Meestal eten ze rond zes uur. Na zeven uur mogen ze geen televisie meer kijken. Shu: 'Kinderen die eten en televisie kijken is niet goed.' (Shu beeldt uit dat kinderen alleen maar aan het kijken zijn en bijna geen eten in hun mond stoppen.)

Ze keken vroeger als gezin wel samen televisie. Shu vond dat wel een beetje leuk, een beetje praten en kijken naar de televisie ondertussen. Gezinslid Kueng (haar man) zette vroeger veel de televisie aan. Verder deed oma Zhen vaak aan een klein tafeltje voor de televisie eten en tegelijkertijd televisie kijken. De gezinsleden Meiyang, Mulan en Zhou mochten zelf weten of ze televisie keken met het eten of niet. Shu was vroeger vaak weg om te werken als de kinderen en oma thuis waren op het moment dat ze aten en televisie keken.

Gezinslid Meiying (en over gezinsleden Ping en Pong, volgens Meiying):

Meiying streeft ernaar om na het eten pas televisie te kijken. Tijdens deze opmerking komt er commentaar van zus (Mulan): 'Meestal staat de televisie aan als ze aan het eten zijn of wanneer ik langskom bij hen.' De kinderen (Ping en Pong) mogen alleen televisie kijken maar niet alleen achter de computer zitten. Televisie staat meestal aan op een vast volume bij hen thuis. Haar zoon (Ping) zet het volume van de televisie best hoog waardoor dat vaak moet worden aangepast. Voor de kinderen (Ping en Pong) bepaalt zij waar ze naar kijken en wanneer. De kinderen mogen alleen televisie kijken als de zender bekend is. Meiying verzamelt geen informatie over de media die ze gebruikt. Bij aankoop van tekenfilms let ze wel op het advies van de Kijkwijzer.

Een tijdje geleden had Meiying via een vriendin gehoord over een televisiebonnensysteem dat mogelijk kon helpen om het kijkgedrag van kinderen te beperken. Meiying wilde dit in gang brengen voor haar kind, Ping, dat erg veel naar televisie kijkt. Het televisiebonnensysteem bestond uit bonnen van een half uur televisie kijken. Deze bonnen moesten de kinderen verdienen en dan mochten ze pas televisie kijken. Het televisiebonnensysteem werkte alleen niet omdat opa, Kueng, de televisie vaak zelfstandig aanzet om televisie te kunnen kijken. Hierdoor werkte het systeem niet meer omdat de kinderen dan met opa konden mee kijken. Controle kon echter niet omdat Ping vaak bij Kueng is, als Meiying aan het werk is. Wanneer de kinderen wel thuis bij vader en moeder zijn, dus niet bij opa en oma, dan gaat de televisie gewoon uit want anders komen er gewoon klappen. Meiying is op dat gebied gewoon streng.

Ze keken vroeger als gezin (toen Meiying nog klein was) vaak samen televisie. Toen hadden ze nog geen schotel. Ze waren afhankelijk van Chinese (Kantonese) videobanden voor soaps, series en tekenfilms.

Meiying:

'De Chinese tekenfilms zijn minder agressief en gewelddadig dan tegenwoordig. Nu is er meer geweld, agressiviteit en brutaliteit in tekenfilms, zowel in het Nederlands als Chinees. Vroeger toen je DE SMURFEN keek, werd je echt niet agressief. Nu wel bij de tekenfilmserie PHINES AND FERB op de zender Disney XD. De kinderen denken dat zulk gedrag normaal is waardoor de werkelijkheid vervaagd. Hierdoor vinden ze dingen minder choquerend. Ze gaan dan dingen na-apen. De grenzen verdwijnen, ze weten niet meer wat normaal is.'

Gezinslid Mulan (en over gezinslid Wei, volgens Mulan):

Tijdschriften leest Mulan af en toe. Ze heeft een abonnement op een tijdschrift voor jonge ouders. Ze verzamelt niet echt informatie over televisieprogramma's of films. Ze kijkt wel naar de TROS RADAR voor consumenteninformatie op het gebied van het gebruik van technologieën. Voor haar zoon (gezinslid Wei) gebruikt ze media voor educatie zoals 1, 2, 3 bij Zappelin; DE WERELD IS MOOI. Deze leerdingen vindt haar zoon vaak leuker dan normale tekenfilms.

Onder het eten gaat de televisie uit. Horror en enge dingen worden niet aangezet voor haar zoon (Wei). Dit doet ze omdat ze bang is dat hij er bang van wordt. Meestal slaapt hij al als zulke dingen op televisie komen. Ze zet de televisie alleen aan op kinderzenders voor haar zoon (Wei).

Mulan vindt het helemaal niet erg dat haar kind Wei bij zijn oma, Shao, wordt opgevoed. Ze vindt het wel fijn haar zoon daar kan zijn. Ze vindt dat haar zoon zo nog wat extra normen en waarden kan meekrijgen van de oudere generatie zoals respect voor ouderen en discipline, die de oudere generatie van vroeger had meegekregen. Shao is minder traditioneel, kan goed met nieuwe technologieën omgaan en gaat mee met de tijd. Mulan vindt het juist fijn dat er een beetje afwisseling is met de opvoeding van Wei. Zo hoeft ze niet gelijk na het werk alleen maar met gezinslid Wei bezig te zijn.

Met haar broer Zhou en zus Meiyong keken ze vroeger samen naar SISSI, THE A-TEAM, AIR-WOLF, actieseries en Jacques-Yves Cousteau. Vroeger vochten ze als kinderen wel om de televisie om te bepalen naar wat er gekeken ging worden. Vroeger waren er thuis minder regels en geen computers. Hun ouders waren bijna niet thuis en hun oma keek niet veel naar de televisie. Hun oma keek wel mee met tekenfilms die aanstonden en had niet veel keus naar wat er gekeken werd. Hun oma volgde niet echt iets en keek misschien nog naar de Chinese videobanden samen met gezinsleden Kueng en Shu, die het gezin toen in die tijd huurden. Verder was haar oma vaak druk bezig met schoonmaken en eten koken. Hun vader (Kueng) huurde Chinese videobanden (zeven waarvan er op één band tekenfilms stonden), die hij één keer per maand of om de twee weken (via een Rotterdamse videotheek) naar Eindhoven bracht. Later was er ook in Eindhoven een videozaak die deze Chinese videobanden verhuurden. Ze keken niet samen naar deze banden, maar zelfstandig.

Gezinslid Zhou (29 jaar):

Zhou:

'Vroeger was er één televisieset en besloten de ouders wat wij keken. Daardoor keken we vaak samen. Er waren weleens ruzies over dat we wat anders wilden zien maar de kinderen trokken aan het kortste eind. Eind jaren negentig hadden we drie televisiesets en konden we zelf kiezen wat we keken.'

Vroeger mochten ze alleen televisie kijken van hun ouders. Ze mochten ook zelfstandig de computer gebruik maken. Daar waren geen problemen mee. Als het aan de ouders lag, dan keken ze Chinese televisie. Wanneer de kinderen zelf thuis waren keken ze naar Westerse televisie.

Gezinslid Ping (7 jaar):

Ping zet altijd de televisie aan en eigenlijk nooit uit. Hij zet soms de televisie uit als iemand het hem vraagt. Hij vindt WILLEM WEVER soms eng. Zo gingen ze een keer naar een kermis waar ze een nachtje gingen slapen, dat vond hij wel eng. Soms vindt hij films ook eng om te kijken. Alleen of samen kijken, vindt Ping allebei leuk om te doen. Hij kijkt vaak Nederlandse televisie en kijkt minder naar Chinese televisie. Bij zijn ouders (op maandag) kijkt Ping hetzelfde op de televisie als bij zijn opa en oma en de tekenfilmserie BEN 10. Ping plant het kijken naar HET KLOKHUIS, JEUGDJOURNAAL en DE DODELIJKSTE 60 op zender Nederland 3. Onder het eten mag er wel naar deze televisieprogramma's worden gekeken bij zijn ouders en grootouders.

Onderzoeker: *Wat vind je ervan dat de televisie uitgaat bij het eten?*

Ping: 'Dat vind ik stom, zo mis ik alle leuke programma's.'

Observaties gezin 1

Datum: vanaf mei 2012

Gezin 1: gezinleden Kueng, Ping en Pong

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer en slaapkamers

Kueng heeft tijdens zijn laatste vakantie reis een tablet aangeschaft. Deze gebruikt hij zelf niet maar is bestemd voor de kleinkinderen Ping en Pong.

Datum: 09-05-2012 (woensdag)

Tijd: ± 12.00 uur

Gezin 1b: gezinleden Mulan en Wei

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Gezinslid Wei kijkt af en toe naar het kinderprogramma WAYBULOO (animatieserie) op zender Nederland 3, omroep Zappelin. Wanneer we (ik, Mulan en Wei) vertrekken naar het restaurant zet gezinslid Wei zelfstandig de televisie uit met de knop aan de zijkant.

Datum: 19-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 9.10 uur

Gezin 1: gezinleden Ping, Pong (en Zhou en Shu)

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer van Kueng en Shu

Ping zit op de tablet een motorrace spel te spelen: TRAILXTREME. De televisie staat ondertussen aan met de tekenfilmserie AMERICAN DRAGON. Ping zet het volume van de televisie zachter voor zijn broertje Pong met de afstandbediening. Pong: 'Het meisje heeft grote ogen en die ook!' Hij praat af en toe personages van de televisie na. Pong zit televisie te kijken en met de afstandsbediening te spelen terwijl gezinslid Zhou en ik met elkaar aan het praten zijn.

Tijd: ± 11 uur

Gezin 1: gezinleden Ping, Pong en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer

Gezinsleden Zhou, Ping en Pong zitten wat te kijken en spelen met de tablet. Ondertussen vragen ze wat dingen en roepen wat dingen naar elkaar toe. Gezinslid Ping speelt het spel PLANET INVADERS op de tablet. Pong zit gecontroleerd naar het spel te kijken. Pong wil ook een keer spelen en pakt daardoor de tablet af. Hij zit op allerlei knopjes te drukken waardoor Ping boos wordt. Gezinslid Zhou downloadt een nieuw spel ACME PLANETARY DEFENSE voor zijn neefjes. Ping gaat het spel spelen en later ook Pong, terwijl gezinsleden Ping en Zhou toekijken.

Gesprekken gezinsleden gezin 2

Gezinslid Heng (61 jaar):

Heng:

‘In de jaren tachtig hadden we vroeger videobanden (VHS) gehuurd, dit zijn ook voornamelijk Chinese series en nieuws. Ik keek dit dan ‘s avonds na mijn werk. Omdat ik overdag veel moest werken, bepaalde mijn vrouw meestal of de kinderen iets mocht kijken of niet.’

Heng verzamelt geen informatie of kennis over het medium dat hij gebruikt.

Gezinslid Shao (59 jaar):

Shao kijkt mee met de (klein-)kinderen naar media zoals films. Een account op FACEBOOK heeft ze genomen met de reden om iedereen in de gaten te houden en op de hoogte te blijven van dingen. Zo kan ze over dingen meepraten. Ze bekijkt ook foto’s op FACEBOOK.

Vroeger waren ze als ouders niet heel streng maar toch een beetje. Toen hun kinderen heel klein waren (rond de leeftijd van zes jaar) mochten ze niet televisie kijken. Later mocht dat wel weer. Als gezin keken ze meestal wel samen televisie en haar zoons waren wel lief naar elkaar toe (er was geen ruzie). Shao vertelt kort over haar zoon (Cheung) dat hij vroeger meer een buitenmens als kind was. Van zijn moeder moest hij ook veel buiten spelen. Toen hij vijftien jaar werd, moest hij gaan werken om niet te gaan rondhangen op straat. In de jaren tachtig kwamen er videobanden op de markt die ze toen gingen huren om films te bekijken.

Gezinslid Chang (en over gezinslid Wei):

Volgens Chang (32 jaar) zijn er niet echt regels rondom media voor zijn zoon Wei. Zijn zoon kijkt nog niet veel televisie, maar als hij dat wel doet dan zullen er regels komen. Gezinslid Wei mag niet alleen achter de computer zitten. De telefoon mag hij soms wel vasthouden maar hij weet vaak niet wat hij doet. Meestal zit hij alleen naar kleurtjes te kijken.

Chang verzamelt kennis en informatie over de nieuwe Iphone of applicaties. Hij verzamelt niet echt informatie over inhoud van televisieprogramma’s of films. Bij waargebeurde verhalen zoals dat van de Titanic of Pearl Harbor, daar zoekt hij achteraf wel informatie over op. Voor zijn zoon Wei kijkt hij zelf naar de inhoud

van films of televisieprogramma's. Hij kijkt niet naar het advies van de Kijkwijzer.

Toen Chang 1 jaar was, zonder broertjes nog, was zijn oma een paar maanden op bezoek in Nederland geweest. Hierna vertrok zijn oma weer terug naar Hong Kong. Vroeger hadden ze vele kopieën van spellen op een floppy disk staan die toen maar 1 gulden per stuk waren. Deze floppydisks kochten ze in Hong Kong. Ze hadden vroeger de spelcomputers: Sega Master System, Super Nintendo, Nintendo 64, GameCube, PlayStation 2, Atari, PS3, Game Boy en de Game Boy DS. De games die hij speelde waren multiplayer en competitie spellen. Chang speelde DOUBLE DRAGON (*adventure*) en DRAGON BALL. Hij speelde de gecensureerde versie van DRAGON BALL. Vroeger keek hij ook naar DRAGON BALL op de televisie en videobanden. DRAGON BALL kwam vroeger pas na twaalf uur op televisie. Ze huurden vroeger videobanden in het gezin.

Gezinslid Cheng (29 jaar):

Als puber (twaalf/dertien jaar) keek Cheng mee met zijn moeder naar films om half negen 's avonds op de televisie. Met zijn broers keek hij *THE FRESH PRINCE OF BEL AIR*. Cheng: 'Dat was keigezellig.' Ze keken ook naar *MALCOM IN THE MIDDLE*, dat ook over drie (eigenlijk vier, later vijf) broers ging. Gezinslid Cheng vertelt dat elk van hun broers wel leek op één van de broers uit de serie. Vroeger speelden ze samen maar ook alleen spelletjes. Ze speelden veel samen en natuurlijk was er ruzie maar niet zoveel. Vroeger waren er geen regels rondom media binnen het gezin. De televisie stond vaak aan.

Gezinslid Cheung (en over gezinslid Liang):

Er zijn geen regels voor media in het gezin van de gezinsleden Cheung en Liang. Wanneer Liang alleen televisie kijkt wordt de televisie gelijk op een kindzender gezet. Cheung (26 jaar): 'Meestal staan er niet echt dingen op wat hij niet mag kijken. Wat hij bewust niet mag zien is iets dat eng is of met bloed.'

Cheung verzamelt niet echt kennis of informatie over media. Hij kent de Kijkwijzer wel maar doet er niet echt iets mee. Commentaar tussendoor: 'Ik ben niet echt een televisiekijker.' Via zijn omgeving hoort hij wel dingen over telefoons zoals de Iphone.

Vroeger hadden ze één televisieset in huis, later in de jaren negentig hadden ze er twee. Af en toe keken ze samen naar televisie. Vaak keken ze dan mee met hun moeder (Shao) naar soaps als *THE BOLD AND THE BEAUTIFUL* en *AS THE WORLD TURNS*. Hun moeder (Shao) had vaak Chinese dingen opstaan. Cheung denkt niet dat er vroeger regels waren of dingen niet mochten in het gezin. Verder denkt hij niet dat ze vroeger als broers met elkaar hadden gevochten om de televisie.

Commentaar: 'Ik kan me niet herinneren wat we vroeger hebben gekeken.'

Vroeger hadden ze de volgende spelcomputers: Atari, Sega 8 en 16 bit , Super Nintendo, GameCube, Game Boy, PlayStation 2, Nintendo 64 en Nintendo DS.
Cheung: 'Deze spelcomputers waren allemaal niet van mij maar van mijn broers en ik speelde heel Weinig.'

Moeder van Liang over Liang:

'Liang mag alleen televisie kijken en er zijn geen regels rondom de televisie. Soms denk ik wel dat er genoeg televisie wordt gekeken. Maar Liang kijkt af en toe televisie en gaat dan weer verder spelen.'

Observaties gezin 2

Datum: 12-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 21.15-21.30 uur

Gezin 2c: gezinsleden Cheung, Liang en moeder van Liang

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan op de zender RTL 4 met het spelprogramma DE JONGENS TEGEN DE MEISJES. Na het programma DE JONGENS TEGEN DE MEISJES volgt het programma ECHT WAAR?!

Liang speelt met smartphone van gezinslid Zhou met de applicatie van WOEZEL EN PIP en zingt later het liedje mee van BUMBA dat wordt afgespeeld via het internet (YouTube). Hij kijkt onder andere naar BARBAPAPA op de smartphone en zingt dit liedje mee. Hij bekijkt met Zhou verder nog foto's (van gezinsleden) op de smartphone.

Er wordt gekletst door het bezoek, Cheung en zijn vriendin over het televisiebonnensysteem voor Ping. Gezinslid Meiying had dit bedacht voor haar zoon (Ping) zodat er per bon maar een half uur gekeken mocht worden naar de televisie. Uiteindelijk heeft dit systeem niet gewerkt omdat bij opa en oma (Kueng en Shu) de televisie vaak aanstaat, waar Ping en Pong ook vaak zijn. Kueng (opa) zet vaak de televisie aan, maar Zhou zegt dat hij strenger is als hij bij zijn ouders op bezoek komt en zet de televisie wel uit. Vroeger ging Ping wel zeuren om meer televisie te mogen kijken.

Voor observaties van het gezin 1b van Chang met de gezinsleden Mulan en Wei, bekijk veldnoties observaties gezin 1.

Veldnotities met betrekking tot het mediagebruik van de families

Gesprekken gezinsleden gezin 1

Gezinslid Zhen (moeder, oma en overgrootmoeder, 83 jaar):

Zhen keek naar de Nederlandse televisie in de jaren tachtig. Soms keek ze naar de Chinese videobanden. Dit deed ze niet veel. De kleinkinderen bepaalden meestal wat er gekeken werd op de televisie. Meestal las ze wel de Chinese krant.

Zhen:

‘Er was niet veel aanbod van Chinese media vroeger. Er waren alleen Chinese videobanden waarop series en shows zich bevonden. Er waren niet veel kranten enzovoort.’

Ze vond het jammer dat er geen Chinese (satelliet-) televisie is zoals tegenwoordig. Nu kijkt ze Chinese series en shows via de schotel.

Gezinslid Kueng (65 jaar):

Kueng kijkt tegenwoordig veel films over China. De onderwerpen van deze films gaan over oorlog, het ontstaan van het communisme en andere films over de geschiedenis van China. Hij kijkt graag naar films over vroeger zoals over de Japanse oorlog. Op de televisie kijkt Kueng Chinese series, nieuws, zangshows, het weer en andere televisieshows. Kueng heeft zoveel series gekocht de laatste tijd, dat ze in één hele doos passen. Deze series zijn voor de helft Mandarijn en voor de helft Kantonees. Kueng: ‘Vroeger kon je alleen Kantonees series kopen in Hong Kong. Tegenwoordig kun je nu wel Mandarijnse series kopen.’

Kueng plant meestal alleen het nieuws om te kijken verder niets. Hij heeft veel tijd om televisie te kijken want hij werkt niet meer.

Gezinslid Shu:

Shu leest maar af en toe Chinese kranten. Het meeste nieuws verkrijgt ze van televisie dus hoeft ze niet veel meer te lezen. Ze bekijkt ook een beetje Nederlandse kranten, maar het is niet veel. Reclamefolders die binnenkomen, bekijkt ze ook wel. Boeken heeft ze al heel lang niet meer gelezen.

Shu kijkt veel televisie mee met kleinkind Ping. Verder kijkt ze ook met films mee.

Wanneer gezinsleden Ping en Pong niet thuis zijn of slapen, kijkt Shu wel zelf televisie. Shu: 'Meestal heb ik niet veel tijd om televisie te kijken.' Wanneer ze wel tijd heeft, kijkt ze Chinese series, films, nieuws en actualiteitenprogramma's. Meestal kijkt ze alles wel wat op de televisie is vanaf een uur of tien 's avonds. Ze kijkt ook naar sport en operaties. Ze kijkt niet veel naar Nederlandse zenders. Deze zenders kijkt ze meestal mee met gezinsleden Ping, Pong en Zhou. Zelf kijkt ze Chinese televisie (zenders CCTV4 en Phoenix TV). Ze vindt het belangrijk om het nieuws te kijken. Chinese sport vindt ze het leukst om te kijken. Welke sport maakt niet zoveel uit. Ze kijkt graag naar dansen, tafeltennis, volleybal en basketbal. Elke week kijkt ze sport terug op televisie. Volwassenen programma's vindt ze niet zo leuk en grappige programma's vindt ze maar af en toe leuk. Meestal kijkt ze alleen televisie in de woonkamer. Ze houdt niet van televisiekijken op de slaapkamer omdat daar geen satellietverbinding is om Chinese zenders te kunnen bekijken.

Onderzoeker: *Waarom kijk je Chinese televisie?*

Shu kan beter Chinese zenders begrijpen dan de Nederlandse zenders. Er is veel nieuws op Chinese zenders omdat er veel herhalingen zijn op een dag. Hierdoor weet ze toch wat er speelt in de wereld. Het Chinese nieuws kan ze ook beter volgen dan het Nederlandse nieuws.

Shu praat af en toe met haar man (Kueng) wel over zaken die op de televisie vertoond worden. Verder vind ze het moeilijk om een discussie aan te gaan met Shao en een andere kennis omdat deze personen zijn opgegroeid in Hong Kong (Shu is zelf in China opgegroeid). Shu: 'Ze hebben andere meningen en gedachtes over China. Mensen uit Hong Kong zien zich niet als Chinees en hebben een anti-Chinees sentiment.' Ze kijken wel samen televisie en kletsen dan een beetje over wat ze kijken.

Shu luistert niet naar Chinese muziek. Ze heeft afgelopen vakantie niets gekocht van Chinese CD's. Shu zit nooit op de computer.

Ze keken vroeger als gezin wel samen televisie. Dat was wel een beetje leuk; een beetje praten en kijken ondertussen. Kueng zette vroeger veel de televisie aan. Verder deed de oma van gezinsleden Meiyong, Mulan en Zhou vaak aan een klein tafeltje voor de televisie eten en televisie kijken. De gezinsleden Meiyong, Mulan en Zhou mochten zelf weten of ze televisie keken met het eten of niet. Shu was vroeger vaak weg om te werken als de kinderen en oma thuis waren wanneer ze aten en televisie keken.

Vroeger vond Shu wel wat mensen leuk op televisie maar tegenwoordig zijn de mensen op televisie veel jonger en hebben ze meer nieuwe gezichten op de televisie. Dat vindt ze nu minder leuk.

Gezinslid Meiyong:

Meiyong leest de kranten *ED (Eindhovens Dagblad)* en de *Telegraaf*. Van de tijdschriften leest ze de *Elsevier* en *Quest*. Ze gebruikt het liefst de krant (*ED, Telegraaf*: elke dag), internet en tijdschriften als *Elsevier* en *Quest*.

Op de televisie vermijdt Meiyong reclameboodschappen door te gaan zappen en verder nog horrorfilms, datingprogramma's en soaps. Bij de datingprogramma's zoals *BOER ZOEKT VROUW* denkt ze dat de deelnemers vaak een vergoeding/bijdrage krijgen om aan het programma mee te mogen doen. Gezien de tijd kijkt ze meestal naar *PAUL & WITTEMAN*, het nieuws en de zender Discovery Channel. Ze kijkt liever alleen zodat er minder ruis is. Hierdoor kan ze zich beter concentreren op wat ze aan het kijken is. Ze kijkt veel Nederlandse televisie, niet zoveel Chinese televisie (ze hebben wel satelliettelevisie). Bij Chinese zenders kijkt ze naar historische soaps en soms informatieve programma's. Ze kijkt veel Chinese soaps, waar wel een geschiedenislijn in zit en kijkt geen onzin. Televisie en film kijken, plant ze niet van tevoren. De computer en televisie gaan na half tien aan en uit rond middernacht. Op de computer zoekt ze vaak dingen op via *GOOGLE*. Ze verzamelt geen informatie over de media die ze gebruikt. Bij aankoop van tekenfilms let ze wel op de Kijkwijzer.

Ze luistert weinig naar muziek. In het restaurant (haar werkplek) luistert ze naar rustige, instrumentele, Oosterse muziek.

Meiyong vergelijkt of identificeert zich niet met iemand uit de media.

Ze keken vroeger als gezin vaak samen televisie en hadden toen nog geen schotel. Ze waren afhankelijk van Chinese (Kantonese) videobanden voor soaps, series en tekenfilms.

Gezinslid Mulan:

Tijdschriften leest Mulan af en toe. Ze heeft een abonnement op een tijdschrift voor jonge ouders. Van boeken vind ze culturele memoires leuk om te lezen zoals *Memoirs of a geisha* of uit landen als Afghanistan, Japan en Maleisië.

Ze (gezin 1b) hebben thuis een pakket met Nederlandse zenders en hebben geen satelliettelevisie. Ze hebben voetbal zenders zoals Voetbal International. Mulan downloadt en kijkt Amerikaanse series. Ze kijkt alleen Chinese series als ze tijd

heeft. Dit was in het verleden meer net als het downloaden van Amerikaanse films. Mulan gebruikt de mediaplayer om series te downloaden voor zichzelf of haar schoonouders (gezinsleden Heng en Shao). Ze kijkt via de laptop of televisie met de mediaplayer. Ze gebruikt het liefst de laptop en het internet. Op de laptop kijkt ze meestal de dingen die ze gedownload heeft. Ze gebruikt media voor ontspanning en informatie. De laatste tijd kijkt ze naar de themazender 24 KITCHEN op de televisie. Mulan: 'Ik kijk Nederland 1, 2, 3, 4, spelzenders en - programma's, documentaires, nieuws, SPOORLOOS, actualiteiten en Discovery Channel.' Ze vermijdt operatie- en ziekenhuisprogramma's en soaps. Ze heeft geen voorkeur van een bepaalde stijl van kijken. Ze vindt dat het vaak ligt aan het programma of het leuk is en dat is verschillend bij de televisie en de laptop. Ze plant het kijken naar het journaal; HET JOURNAAL van 6 uur van de NOS en het RTL nieuws van half 8. Al heel lang heeft Mulan geen films gekeken, maar als ze ernaar kijkt dan meestal naar actie en minder naar drama. De laatste films die ze had gezien op televisie waren: KOMT EEN VROUW BIJ DE DOKTER en DE GELUKKIGE HUISVROUW. Deze films werden kort achter elkaar op de televisie vertoond. Mulan: 'Televisie/computer gaat aan als ik thuis ben of voor het geluid. Het geluid is meestal voor de gezelligheid, anders is het zo stil of als ik aan het koken ben, zet ik het geluid aan. De televisie/computer gaat weer uit 's avonds voor het slapen gaan.'

Mulan identificeert zich niet met mensen in de media.

Ze verzamelt niet echt informatie over televisie of film. Ze kijkt wel naar de TROS RADAR voor consumenteninformatie op het gebied van het gebruik van technologieën.

Ze heeft geen bepaalde voorkeur voor muziek. Ze vindt vaak sommige liedjes van artiesten leuk maar geen heel album van een artiest. Verder vind ze maar een select deel van de top 40 leuk. Vroeger vond ze Chinese pop een beetje leuk maar nu niet meer.

Als kind keek ze veel naar Sissi en op zondag keek ze vaak naar de Franse slapstick films van Louis de Funès. Ze keek naar de KNIGHT RIDER, BAYWATCH, XENA en HERCULES. Met haar broer en zus keken ze samen naar THE A-TEAM, AIR-WOLF, actie series en Jacques-Yves Cousteau. Vroeger vochten ze wel om de televisie. Hun ouders waren toen bijna niet thuis en hun oma keek niet veel televisie. Hun oma keek wel mee met tekenfilms en had niet veel keus naar wat er gekeken werd. Haar oma volgde niet echt iets en keek misschien nog naar de Chinese videobanden samen met de gezinsleden Kueng en Shu, die het gezin toen huurden. Verder was haar oma vaak druk bezig met schoonmaken en eten

koken. Hun vader (Kueng) huurde Chinese videobanden (zeven waarvan er op één band tekenfilms stonden), die hij één keer per maand of om de twee weken (via Rotterdam) haalde. Later was er ook in Eindhoven een videotheek die deze Chinese videobanden verhuurden. Ze keken niet samen naar deze banden, maar zelfstandig. Vroeger was er een beperkte oplage voor Chinese kranten. Vaak was er maar één krant één keer per week of het duurde nog langer voordat er een krant verscheen. Mulan: 'Nu heb je sociale media en is China en Hong Kong veel opener geworden. Ongeveer vanaf tien jaar geleden, rondom het millennium, heb je veel meer Chinese televisie/journaal en Chinese zenders.'

Gezinslid Zhou:

Zhou leest de *Spits* in de trein en de website Nu.nl op het werk. Hij bladert door alle onderwerpen in de kranten en let vooral op de sportrubriek. Hij heeft een abonnement op een juridisch blad *Mr.*, die hij nog regelmatig leest.

De televisie en film zet hij uit/stop als het saai is of als hij gaat slapen. Hij kijkt eigenlijk meestal liever alleen naar media en voetbal kijkt hij liever wel samen. Hij leest als hij zin heeft en plant het bekijken van films en televisie wel. Deze planning wordt weleens geschrapt door geen tijd meer te hebben of in plaats daarvan wat anders te gaan doen. Zhou: 'Als ik op het werk en thuis ben gaat de media aan. Wanneer ik ga slapen en klaar ben met werken gaat het uit. Voor het werk en ontspanning gebruik ik media.' Zhou vindt zijn favoriete mediavorm/technologie de computer, het internet (Onderzoeker vraagt door: *Niet ook je mobiel?* Zhou: 'Ja')

Onderzoeker: *Is er iemand waarmee je jezelf identificeert in de media?*
'Nee.' *Geen zanger of acteur?* 'Nee.' *Bruce Lee?* 'Nee, helemaal niet!'

Onderzoeker: *Verzamel je ook kennis over de media?*
'Boeken over het gebruik van computers.' *Veilig gebruik Internet?* 'Nee.'

Zhou heeft een brede muziekinteresse; R&B, hip-hop, gothic rock/punkrock, klassiek, pop; Chinese pop; Jacky Cheung.

Zhou houdt van one-shooter-games, actie en strategische spellen zoals steden bouwen. *Zoals SIM CITY?* Zhou: 'Nee, geen SIM CITY, dat is keistom. *I want to rule and conquer.*' Hij speelt ook online poker via FACEBOOK en de laatste tijd speelt hij geen HATTRICK meer.

Onderzoeker: *Waarom kijk je Chinese series?*
'Van jongs af aan al gedaan en het is fijn om mijn Chinees (bedoeld Kantonees) op te poetsen.'

Vroeger keek Zhou naar Chinese actie series en speelde *first-person-shooters* games op de computer. Zhou: 'Vroeger was er één televisieset en besloten de ouders wat wij keken. Daardoor keken we vaak samen. Eind jaren negentig hadden we drie televisiesets en konden we zelf kiezen wat we keken.' Ze mochten vroeger alleen televisie kijken van hun ouders (het was geen probleem). Als het aan de ouders lag, dan keken ze Chinese televisie. Wanneer de kinderen zelf thuis waren keken ze naar Westerse televisie. Ze mochten vroeger zelfstandig de computer gebruiken.

Onderzoeker: *Waren er ruzies als jullie wat anders wilden zien?*

Zhou: 'Ja, maar wij trokken aan het kortste eind.'

Zhou:

'Mijn huidige televisieset is ook al keioud. Het heeft nog op de slaapkamer van mijn ouders gestaan in de jaren negentig. Hij is meer dan tien jaar oud. In het eerste jaar van mijn studie had ik een kleine televisieset, die nu op mijn neefjes kamer staat (een kamer in het ouderlijk huis). Ze hadden vroeger veel televisiesets (drie) en nu nog steeds drie.'

Gezinslid Ping (7 jaar):

Ping leest graag de tijdschriften *Donald Duck* en de *Bobo*. Op school leest hij het liefst de boeken *Spekkie en Sproet en het vreemde briefje* en *Spekkie en Sproet en de man met de hoed* van Vivian den Hollander.

Zijn favoriete televisieprogramma's zijn: PHINEAS AND FERB (hij kan hiervan zelfs de intro van zingen), CHUGGINGTON, TELEKIDS EN IMAZUMA ELEVEN op onder andere zender 10 (Disney XD). Hij zet altijd de televisie aan en eigenlijk nooit uit. Hij zet soms de televisie uit als iemand het vraagt. Hij vindt het televisieprogramma WILLEM WEVER soms eng. Zo gingen ze een keer naar een kermis waar ze een nachtje gingen slapen, dat vond Ping wel eng. Soms vindt hij films ook eng om te kijken. Alleen of samen kijken, vind Ping allebei leuk om te doen. Ping kijkt vaak Nederlandse televisie en minder naar Chinese televisie. Bij zijn ouders (op maandag) kijkt hij hetzelfde op de televisie als bij zijn opa en oma en de tekenfilmserie BEN 10. Ping plant het kijken naar HET KLOKHUIS, JEUGDJOURNAAL EN DE DODELIJKSTE 60 op zender Nederland 3. Ik ken het programma DE DODELIJKSTE 60 niet en vraag aan Ping waar het over gaat. Ping vertelt dat een meneer dieren ontdekt, wat voor jacht ze doen en hoe snel ze zijn.

Pings favoriete mediavorm is de tablet en de televisie. Het spelletje ANGRY BIRDS speelt Ping het liefst op de tablet.

Onderzoeker: *Zouden je zonder tablet kunnen?*

Ping: 'Nee.'

De muziek die hij leuk vindt is voor meisjes namelijk: K3. Sommige Chinese liedjes vind hij ook leuk.

Onderzoeker: *Zit je weleens op de computer?*

Ping: 'Nee.'

Onderzoeker: *Zit je weleens op de spelcomputer?*

Ping: 'Nee, niet meer.'

Gezinslid Pong (3 jaar):

Pong speelt het liefst FRUIT NINJA op de tablet en vindt ANGRY BIRDS ook leuk om te spelen. Verder kijkt Pong op de televisie graag WINNIE DE POOH en PINGU.

Gezinslid Wei:

Volgens Mulan

Wei bekijkt dingen op televisie, computer en smartphone. Hij kijkt graag naar HET ZANDKASTEEL, KABOUTER PLOP en K3. Gister was er een special van K3 op de televisie en die had haar zoon helemaal gekeken. Hij blijft de verhaallijn volgen bij K3 en KABOUTER PLOP. Bij tekenfilms of -series kijkt hij maar eventjes zoals bij BARBAPAPA. Bij realiteit of echte mensen kijkt hij meer naar de televisie. Voor haar zoon Wei gebruikt Mulan media voor educatie zoals 1, 2, 3 bij Zappelin; DE WERELD IS MOOI. Deze leerdingen vindt haar zoon vaak leuker dan normale tekenfilms.

Observaties gezin 1

Datum: 05-2012

Tijd: 's ochtends en 's avonds

Gezin 1: gezinslid Zhou

Locatie: Utrecht, thuis, kamer

Zhou bekijkt uislagen van voetbal en tennis op de televisie met teletekst.

Datum: 09-05-2012 (woensdag)

Tijd: ± 12.00 uur

Gezin 1b: gezinsleden Mulan en Wei

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Wei kijkt af en toe naar het kinderprogramma WAYBULOO (animatieserie) op zender Nederland 3, omroep Zappelin.

Wanneer we vertrekken naar het restaurant zet Wei zelfstandig de televisie uit met de knop aan de zijkant. De laptop van het gezin ligt gesloten op de eettafel in de woonkamer. Reclame folders (supermarkten AH en C1000) en andere post liggen op de eettafel.

Datum: 09-05-2012 (woensdag)

Tijd: ± 12.30-15.45 uur

Gezin 1: gezinsleden Meiying, Mulan (2^e generatie) en Ping en Pong (3^e generatie)

Locatie: Eindhoven, restaurant van Meiying

Ping begint over de tablet te praten wanneer ik met zijn tante (Mulan) en moeder (Meiying) erover heb. Ping: 'De tablet is dunner dan de Ipad!' Later begint hij een vrij gedetailleerd verhaal te vertellen over een filmpje dat hij gezien had van ANGRY BIRDS op de tablet van zijn opa (Kueng). Hij vertelde ook dat hij eerst niet wist dat hij naast het spelen van ANGRY BIRDS ook filmpjes kon bekijken op de tablet. Pong vraagt ondertussen aan mij (FaFa) om het spel FRUIT NINJA te mogen spelen op mijn smartphone.

Datum: 11-05-2012 (vrijdag)

Tijd: ± 22.00

Gezin 1: gezinslid Zhou

Locatie: Utrecht, thuis, kamer

Zhou bekijkt de Japanse anime serie NARUTO op het internet met zijn computer. Hij bekijkt de serie met geluid vanuit zijn bureaustoel.

Datum: 13-05-2012 (zondag: Moederdag)

Tijd: ± 13.15-13.30 uur

Gezin 1: gezinslid Kueng

Locatie: Eindhoven, restaurant Crystal Palace, Lunch (Yum Cha/Dim Sum)

Voordat het eten op tafel komt, leest Kueng nog even de Chinese krant *China Times*.

Datum: 18-05-2012 (vrijdag)

Tijd: ± 22.25-23.30 uur

Gezin 1: gezinsleden Shu en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan in de woonkamer met de Chinese zender CCTV4. Het nieuws is bezig en Shu zit op de bank televisie te kijken. Ze legt mij (FaFa) een nieuwsonderwerp over Taiwan uit; hoe de verhouding tussen China en Taiwan is. Hierna volgt reclame en om 22.35 uur gaat het nieuws weer verder. Shu vraagt iets over een nieuwsonderwerp (Chinese duikboot) aan Zhou. Om 23 uur komt het nieuws weer met de weerberichten van onder andere Sydney en Dubai. Shu praat over een nieuwsonderwerp (strijd tussen Japan en China over een eiland) met Zhou.

Datum: 19-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 9.10 uur

Gezin 1: gezinsleden Ping, Pong (en Zhou en Shu)

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer van Kueng en Shu

Ping zit op de tablet een motorrace spelletje te spelen: TRAILXTREME. De televisie staat ondertussen aan met de tekenfilmserie AMERICAN DRAGON. Pong kijkt ondertussen wat ik aan het opschrijven ben tijdens het observeren. Ping zet het volume van de televisie zachter voor broertje Pong op de afstandsbediening. Pong: 'Het meisje heeft grote ogen en die ook!' Hij zegt af en toe personages van de televisie na. Pong zit televisie te kijken en met afstandsbediening te spelen terwijl Zhou en ik met elkaar aan het praten zijn.

Tijd: ± 9.55 uur

Gezin 1: gezinsleden Kueng, Shu, Ping, Pong en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), woonkamer

Televisie met zender CCTV4 staat aan onder het ontbijt. Ping kijkt af en toe naar de televisie als hij denkt dat hij wat leuks ziet. Hij vergist zich een keer omdat hij denkt dat er wat leuks op televisie is, maar dat is niet zo. Een kookprogramma is

Kueng aan het kijken en later het nieuws van tien uur, CHINA NEWS. Kueng maakt een opmerking over het nieuwsonderwerp van flinke regen in China. In het Kantonees: 'Het regent weer flink in China!'

Gezinsleden Shu en Zhou praten over een reclame die voorbij komt op de televisie van China Southern Airlines.

Opmerking Ping: 'Buurman en Buurman zijn slim. Ze maken hun eigen machines om te trainen, maar de gele was zo zwaar dat het paaltje wegvloog.'

Ping zit mee te bewegen op de muziek wanneer zijn favoriete liedje en later een ander leuk liedje op de televisie verschijnt. Een Chinees zangprogramma staat aan op de televisie.

Tijd: ± 11 uur

Gezin 1: gezinsleden Ping, Pong en Zhou

Locatie: Eindhoven, thuis (Kueng en Shu), slaapkamer

Gezinsleden Zhou, Ping en Pong zitten wat te kijken en spelen met de tablet. Zhou speelt het spel PLANET INVADERS op de tablet. Pong zit geconcentreerd naar het spel te kijken op de tablet. Hij wil ook een keer spelen. Pong pakt de tablet af en zit op allerlei knopjes te drukken. Ping wordt daardoor boos. Zhou downloadt een nieuw spel ACME PLANETARY DEFENSE voor zijn neefjes. Ping gaat het spel spelen en later ook Pong, terwijl gezinsleden Ping en Zhou toekijken.

Tijd: ± 18.30-19 uur

Gezin 1: gezinsleden Kueng, Ping en Pong

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan op zender CCTV4 met een programma dat een presentatrice presenteert over diverse onderwerpen. Dit keer gaat het over eten in Sichuan, een festiviteit/offerdag, een bloemkwekerij en bloemkunstenaar die ze bezoekt.

Pong vraagt ondertussen of ik (FaFa) met hem televisie wil kijken boven. Ik antwoord dat ik beneden wil blijven kijken.

Kueng kijkt af en toe naar de televisie terwijl hij eten aan het bereiden is voor het avondeten. Bij het onderwerp over de bloemkunstenaar maakt Kueng wel opmerkingen naar mij (FaFa) toe zoals: 'Hij heeft wel een groot huis.', 'Deze bloemen zijn voor Nieuwjaar, ze staan voor geluk.' en 'Deze bloemen zijn normaal zes dollar maar met het kunstwerk dertig dollar!'

Rond zeven uur zet Kueng een andere Chinese zender op (CCTV4 naar Phoenix TV). Het journaal komt rond die tijd, waarbij soms Chinese en Engelse ondertiteling verschijnt.

Datum: 20-05-2012 (zondag)

Tijd: ± 10 uur

Gezin 1: gezinslid Kueng

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Voordat het eten op tafel komt, leest Kueng nog even de Chinese krant *China Times*. Hij bladert een beetje door de krant.

Gesprekken gezinsleden gezin 2

Gezinslid Heng (61 jaar):

Heng leest het liefst op het internet het Hong Kongs en Chinees nieuws bij *Sing Tao* en *Oriental newspaper*. Meestal in de ochtend en avond (voor en na het werk) gaat de televisie/computer aan en uit. In de ochtend leest hij meestal nieuws op het internet en kijkt daarna series. 's Avonds kijkt hij ook series die hij gedownload heeft of voetbal op de televisie. Verder kijkt hij ook de samenvatting van voetbal op televisie. Politieke programma's vermijdt Heng omdat zijn Nederlands niet goed is en het daardoor niet altijd begrijpt wanneer hij daarnaar kijkt. Heng: 'Eigenlijk kijk ik niet zo heel veel. Voor Nederlandse programma's kijk ik bijvoorbeeld ook naar de POSTCODE LOTERIJ of ander programma's waar je gewoon naar hoeft te kijken zonder het te hoeven snappen.' Een favoriet programma is meestal alleen een programma die hij begrijpt. Hij kijkt het liefst naar voetbal en NOS JOURNAAL. Heng: 'Voetbal kijk ik samen met mijn zoons het liefst, dan kunnen we er ook over discussiëren, andere Chinese series kijk ik meestal alleen.'

Meestal via het internet wordt er door Heng naar Chinese media gekeken. Op het internet downloadt Heng Chinese programma's en series die hij op de televisie laat afspelen. Als het kan, kijkt hij elke dag wanneer hij tijd heeft. Aan Chinese series wordt de meeste tijd besteed door Heng. Heng maakt gebruik van Chinese media om op de hoogte te zijn van de nieuwste series en/of het Chinese nieuws. Hij kijkt naar hedendaagse actualiteiten zodat hij ook met anderen Chinezen kan meepraten. Meestal wordt het consumeren media wel gepland door Heng. Dat is namelijk 's morgens of 's avonds na het werk. Als Heng vrij heeft op maandag, dan kan de planning van het consumeren variëren

Heng verzamelt geen informatie of kennis over het medium dat hij gebruikt. Heng gebruikt media het meest voor ontspanning, informatie en educatie. Bij hem thuis wordt er niet echt gesproken of gediscussieerd over media.

Heng identificeert zich met niemand in de media en vindt dat er geen sprake is van een Chinees, Nederlands rolmodel in de media.

Heng luistert niet naar muziek omdat hij er geen tijd voor heeft.

Heng:

‘In de jaren tachtig hadden we videobanden (VHS) gehuurd, dit waren ook voornamelijk Chinese series en nieuws. Ik keek dit dan ‘s avonds na mijn werk. Omdat ik overdag veel moest werken, bepaalde mijn vrouw meestal of de kinderen iets mocht kijken of niet.’

Volgens Shao (zijn vrouw)

Heng kijkt altijd sport als de televisie aanstaat.

Gezinslid Shao (59 jaar):

Het lezen van boeken, tijdschriften en reclamefolders doet Shao niet meer zo vaak omdat haar ogen sneller moe worden.

Shao kijkt graag naar actie-, horror- en thrillerfilms. Drama vindt ze niet leuk, wel films met spanning. Shao kijkt meestal Nederlandse televisie zoals nieuws en kookprogramma's. Af en toe kijkt ze naar MASTERCHEF en themazender 24 KITCHEN. Ze kijkt ook mee met de kinderen zoals films. Ze downloadt de films meestal zelf omdat ze niet kan wachten. Haar zoon (Chang) heeft een programma op haar computer gezet zodat ze zelf kan downloaden. Ze downloadt alles van Chinese series. Op de computer bekijkt Shao downloads en soms zoekt ze dingen op zoals via GOOGLE. Ze heeft een eigen account op FACEBOOK en HYVES. Op de site van HYVES beschikt ze maar over één vriend omdat een vriendin haar daarvoor had uitgenodigd. Een account op FACEBOOK heeft ze genomen om iedereen in de gaten te houden en op de hoogte te blijven van dingen. Zo kan ze over dingen meepraten. Ze bekijkt ook foto's op FACEBOOK. Ze heeft een eigen e-mailadres, maar gebruikt die niet veel. Ze heeft een Iphone en zit ermee op internet. SKYPE heeft ze weleens gebruikt maar dat is een jaar geleden

Shao luistert meer Chinese muziek van vroeger. De muziek van nu vind ze niet leuk. Radio luistert ze alleen als ze in de auto zit.

Vroeger waren ze (als ouders) niet heel streng maar toch een beetje. Toen hun kinderen heel klein waren (rond de leeftijd van zes jaar) mochten ze niet televisie kijken. Later mocht dat wel weer. Als gezin keken ze meestal wel samen televisie. Haar zoons waren wel lief vroeger (er was geen ruzie). Ze vertelt tijdens ons gesprek over haar zoon (Cheung), dat hij meer een buitenmens als kind was. Van zijn moeder moest hij veel buiten spelen. Toen hij vijftien jaar werd moest hij gaan werken van haar om niet te gaan rondhangen op straat. In de jaren tachtig werd er één keer per maand in de cinema een zaal afgehuurd om Chinese films

te vertonen. Deze vertoning gebeurde meestal in de grote steden van Nederland, ook in Eindhoven. Ze vertoonden toen twee films achter elkaar. Vooraf de filmvertoningen en daarna werd er door de Chinezen nog wel met elkaar gekletst. Later kwamen er videobanden die het gezin toen gingen huren om films te kunnen bekijken.

Volgens Mulan

Schoonmoeder kijkt direct op de laptop series via PPTV (online Chinese televisie service).

Gezinslid Chang:

Chang leest veel op het internet zoals het nieuws. Verder koopt hij geen tijdschriften en heeft een abonnement op de *PSV Inside*.

Chang kijkt graag sport op de televisie. Praatprogramma's over sport bekijkt hij ook graag. Verder bekijkt hij de zender Discovery Channel en het nieuws. Nieuws bekijkt hij meestal op het internet. Hij downloadt anime series zoals NARUTO. Hij vermijdt buitenlandse zenders en kijkt wel naar Nederlandse zenders. Verder vermijdt hij Nederlandse soaps zoals ONDERWEG NAAR MORGEN en GOEDE TIJDEN SLECHTE TIJDEN, deze heeft hij nog nooit gekeken. Hij kijkt wel naar Chinese series en Chinese films maar dan alleen op aanraden van iemand. Voor hem maakt het niet uit om samen of alleen te kijken. Samen kijken vind hij wel leuker en dat doet hij dan ook meestal. Lokale zenders kijkt hij soms maar niet expres. Meestal met zappen, blijft hij hangen bij een lokale zender, het ligt maar aan het onderwerp. Hij plant meestal voetbalwedstrijden om te bekijken. Het schrappen van de planning kan gebeuren waardoor hij dan meestal gaat kijken wat de ander aan het kijken is.

De interesse van Chang is breed bij films. Hij houdt van actie, oorlog zoals over de Tweede Wereldoorlog, iets met een goed verhaal en soms kan het ook drama zijn. Films met superhelden en verder spannende films bekijkt hij ook. Hij gaat meestal op de computer na het eten. Meestal heeft hij dingen onderweg al of op het werk bekeken op de computer. Hij speelt nu alleen voetbalgames (EA) op de PlayStation 3 en de Nintendo Wii. Als student speelde hij STARCRAFT.

Hij vindt internet zijn favoriete media. De computer vindt hij handiger omdat je kunt typen, de telefoon is weer dicht bij de hand. Hij gebruikt media meestal om informatie op te zoeken en voor entertainment.

Chang luistert naar alles op de radio. Popmuziek vindt hij nu minder leuk dan vroeger in zijn tiener- en jong volwassenen jaren.

Chang identificeert zich niet echt met iemand, dat hij weet, uit de media. Een leuke zanger/acteur vindt hij Jacky Cheung, Bruce Lee niet. Commentaar: 'De meeste zangers gaan acteren en de acteurs gaan zingen die uit Hong Kong komen.'

Chang verzamelt kennis en informatie over de nieuwe Iphone of applicaties. Hij verzamelt niet echt informatie over inhoud van televisieprogramma's of films. Bij waargebeurde verhalen zoals dat van de Titanic of Pearl Harbor, daar zoekt hij achteraf wel informatie over op.

Chang keek vroeger TELEKIDS met Carlo en Irene op de televisie. Verder keek hij tekenfilmseries zoals: THUNDERCATS, BATMAN, TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES, DONALD DUCK en tekenfilms van Marvel.

Vroeger hadden ze vele kopieën van spellen op een floppy disk staan die toen maar 1 gulden per stuk waren. Deze floppydisks kochten ze in Hong Kong. Ze hadden vroeger de spelcomputers: Sega Master System, Super Nintendo, Nintendo 64, GameCube, PlayStation 2, Atari, PS3, Game Boy en de Game Boy DS. De games die hij speelde waren multiplayer en competitie spellen. Hij speelde DOUBLE DRAGON en DRAGON BALL. Hij speelde de gecensureerde versie van DRAGON BALL. Vroeger keek hij ook naar DRAGON BALL op televisie en videobanden. DRAGON BALL kwam vroeger pas na twaalf uur op televisie. Ze huurden vroeger videobanden in het gezin. Ze keken ook veel televisie samen. Chang las vroeger alleen voor boekenlijsten voor de basis- en middelbare school. Hij las wel tijdschriften als de *Bobo*, *Taptoe*, *VI* en later *Panorama* en *Autoweek*. Als kind las hij ook de *Volkskrant* (die hij toen bezorgde) en het *Eindhovens Dagblad (ED)*.

Volgens Mulan (zijn vrouw)

Haar man (Chang) kijkt na het werk voetbal/sport of Chinese series, die gedownload zijn. Hij kijkt ook voetbal online (met het internet via *online streaming*) als er niets op televisie is.

Gezinslid Cheng (29 jaar):

Cheng leest alleen de krant op Nu.nl. Hij heeft een abonnement op *VI* (Voetbal International) waarvan ook een deel online staat. Cheng leest nu hoofdstuk 3 uit het boek *The Hunger Games*. Doorgaans leest hij geen boeken maar nu had zijn vriendin het boek gelezen, waardoor Cheng het ook is gaan lezen.

Cheng kijkt het liefst naar BIG BANG THEORY op de televisie. Televisieseries heeft hij eenmalig gevolgd namelijk de serie PRISON BREAK (het eerste en tweede seizoen). Cheng kijkt niet veel televisie. Hij kijkt maar af en toe mee met zijn vriendin. Op televisie kijkt hij geen films. Cheng vindt namelijk de reclames irritant op commerciële zenders zoals op SBS 6, waar nog het programma HART VAN NEDERLAND door de film heen komt. Lokale zenders kijkt hij soms onbewust als er wat leuks opstaat zoals PSV. Chinese (en Aziatische) series en films kijkt Cheng niet. Hij heeft twee jaar geleden wel de anime serie NARUTO gevolgd. Op het moment dat de ondertitelaar stopte met de serie te vertalen, toen stopte ook Cheng met het kijken van de serie. Hij had er toen minder zin in om het nog te gaan volgen. Tegenwoordig speelt hij alleen maar games. Cheng: 'Ik ben meer een gamer.' Zijn favoriete spellen zijn voetbal en schietspellen op de PlayStation 3 zoals FIFA 12 en BATTLEFIELD 3. Hij speelt ook wel andere spellen maar die speelt hij minder vaak als bovengenoemde spellen. Hij speelt alleen online met andere mensen zoals met Chang (broer). De spelcomputer gaat aan bij Cheng wanneer Cheng een keer zin heeft. Meestal in het weekend heeft hij wel tijd. PlayStation 3 is zijn favoriete mediavorm. Cheng gebruikt de computer ook op het werk. Hierdoor zit hij thuis niet meer op de laptop. Thuis is het mediagebruik voor ontspanning. Games spelen vindt hij ook wel een vorm van inspanning. Cheng houdt van actiefilms. Films met een twist of breinbrekers vindt hij leuk. Meestal gaat hij naar de bioscoop met zijn vriendin en vrienden. Commentaar Cheng: 'Ik moet nog naar THE AVENGERS toe.' Voor films plant hij meestal alleen op de dag zelf om die te gaan bekijken. Voetbal plant Cheng wel. Cheng: 'Meestal bepaalt PSV de planning.'

Cheng maakt een grapje dat hij wel Batman is. Serieus genomen heeft hij niemand waarmee hij zichzelf identificeert.

Cheng praat wel over media zoals over voetbal en het nieuws af en toe. Hij praat niet over telefoons. Hij klaagt alleen maar over de/zijn BlackBerry.

Cheng luistert naar de radio. Op de radio maakt hem niets uit wat erop staat. Hij vindt alles wel goed. Hij houdt wel van klassieke/oude nummers als van de bands Guns N' Roses en Limp Bizkit. Toen Cheng zestien jaar oud was, was hij samen met een vriend fan van Limp Bizkit. Tijdens de periode op de basisschool luisterde hij nooit naar muziek. Pas in de tweede klas van de middelbare school begon hij naar Limp Bizkit, Skunk Anansie (eerste album die hij gekocht had) en *Ome Henk: Op de camping* te luisteren. De CD van *Ome Henk* was zijn eerste CD die hij had gekregen op zijn verjaardag.

Vroeger waren er geen regels rondom media binnen het gezin. De televisie stond

vaak aan. Als puber (twaalf/dertien jaar) keek hij mee met zijn moeder naar de films om half negen 's avonds op de televisie. Met zijn broers keek hij *The FRESH PRINCE OF BEL AIR*. Cheng: 'Dat was keigezellig.' Ze keken ook naar *MALCOLM IN THE MIDDLE*, dat ook over drie (eigenlijk vier, later vijf) broers ging. Cheng vertelt dat elk van hun broers wel leek op één van de broers uit de serie. Vroeger speelden ze samen maar ook alleen spelletjes. Ze speelden veel samen en natuurlijk was er ruzie maar niet zoveel. Op de middelbare school deed hij niet veel met de Personal Computer. Hij had er niet veel verstand van. Hij had wel de Super Nintendo en de Sega Master System. Hiermee vermaakte hij zich wel. Zijn favoriete spel vroeger was *FINAL FANTASY 6* op de Super Nintendo.

Vroeger las Cheng de tijdschriften de *Hitkrant* en de *Donald Duck* waar hij wel een abonnement op had. Boeken las hij vroeger niet.

Gezinslid Cheung (26 jaar):

Cheung leest geen tijdschriften. Hij leest/bekijkt de websites Nu.nl, ED.nl, AD.nl en VI (Voetbal International) op het internet. Boeken leest hij niet graag.

De televisie wordt meestal bij thuiskomst meteen aangezet. Hij gaat uit wanneer ze weggaan of naar boven toe gaan. Cheung heeft geen voorkeur voor wat er op televisie komt. Als er een programma op staat vindt hij dat wel leuk. Hij is nergens op tegen. Dingen als Kim Kardashian vindt hij geen probleem. Hij kijkt niet graag naar operaties met bloed. Als dit te zien is, laat hij dat niet opstaan. Hij volgt en downloadt geen series. Televisie kijkt Cheung graag samen. Voetbal kijkt hij maar soms samen omdat zijn vriendin namelijk praat tijdens de wedstrijd en dan soms ook dingen vraagt. Hij kijkt het meest naar Nederlandse zenders want ze hebben geen Chinese zenders op de televisie. Hij kijkt ook niet naar Chinese films of series. Verder heeft hij ook niet echt naar lokale zenders gekeken. Ooit heeft hij dat wel één keer gedaan bij de zender Omroep Brabant toen het over PSV ging. Hij plant het voetbal kijken alleen als PSV speelt, anders niet. De planning wordt weleens geschrapt wanneer er naar iets anders dan PSV wordt gekeken.

De computer staat bijna nooit aan bij hen thuis. Cheung doet computeren meestal op het werk. Wanneer de computer thuis aanstaat, is dat alleen om belangrijke zaken te regelen. De computer gaat uit als Cheung ermee klaar is.

Cheung kijkt geen films en als hij naar de bioscoop gaat, gaat hij meestal met iemand mee. Hij kiest de film dan niet uit. Cheung speelt geen games. Cheung kijkt het liefst voetbal op de televisie. En zijn favoriete technologie is de telefoon, die hij ook het meest gebruikt. Voor informatie en nieuws gebruikt hij zijn

telefoon. De televisie gebruikt hij voor ontspanning en de computer voor zakelijke dingen. De computer op het werk gebruikt hij voor nieuws en sociale media.

Cheung identificeert zich niet echt met iemand uit de media, dat hij weet. Hij denkt niet dat hij een Chinees, Nederlands rolmodel uit de media heeft.

Cheung verzamelt niet echt kennis of informatie over media. Hij kent de Kijkwijzer wel maar doet er niet echt iets mee. Commentaar tussendoor: 'Ik ben niet echt een televisiekijker.' Via zijn omgeving hoort hij wel dingen over telefoons zoals de Iphone.

Cheung heeft geen voorkeur voor muziek. Hij luistert naar Nederlandstalige muziek, hip-hop en R&B. Hij luistert alleen naar de radio in de auto.

Vroeger hadden ze één televisieset in huis, later in de jaren negentig hadden ze er twee. Af en toe keken ze samen naar televisie. Vaak keken ze dan mee met hun moeder (Shao) naar soaps als THE BOLD AND THE BEAUTIFUL en AS THE WORLD TURNS. Hun moeder (Shao) had verder ook Chinese dingen opstaan (zowel in de taal Manderijn als Kantonees). Cheung denkt niet dat er regels waren of dingen niet mochten in het gezin. Verder denkt hij niet dat ze vroeger als broers met elkaar hadden gevochten om de televisie. Commentaar: 'Ik kan me niet herinneren wat we vroeger hebben gekeken.'

De spelcomputers die ze vroeger in huis hadden, waren: Atari, Sega 8 en 16 bit, Super Nintendo, Game Cube, Game Boy, PlayStation 2, Nintendo 64 en Nintendo DS. Cheung: 'Deze spelcomputers waren allemaal niet van mij maar van mijn broers en ik speelde heel weinig.'

Gezinslid Liang:

Volgens Cheung

Cheung: 'Meestal staan er niet echt dingen op wat hij niet mag kijken. Wat hij bewust niet mag zien is iets dat eng is of met bloed.' Liang kijkt naar BUMBA, WOEZEL EN PIP EN HET ZANDKASTEEL.

Volgens moeder van Liang

Moeder van Liang: 'Liang mag alleen televisie kijken en er zijn geen regels rondom de televisie. Soms denk ik wel dat er genoeg televisie wordt gekeken. Maar Liang kijkt af en toe televisie en gaat dan weer verder spelen.'

Observaties gezin 2

Datum: 12-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 21.15-21.30 uur

Gezin 2c: gezinsleden Cheung, Liang en moeder van Liang

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Televisie staat aan op de zender RTL 4 met het spelprogramma DE JONGENS TEGEN DE MEISJES. Het programma draait om de strijd der seksen, waarin steeds de gedachte van het andere geslacht centraal staat. Cheung en moeder van Liang vinden het spelonderdeel 'Wie ben ik?' leuk van het programma. Ze lachen af en toe en doen mee met de vragen die er gesteld worden. Cheung heeft commentaar op een vraag en vindt dat er een vage vraag gesteld wordt door de presentator. Hij vraagt dan ook aan de moeder van Liang hoe het zit bij hen met betrekking tot de vraag die gesteld wordt.

Na het programma DE JONGENS TEGEN DE MEISJES volgt het programma ECHT WAAR?! Liang speelt ondertussen met de smartphone van Zhou met de applicatie van WOEZEL EN PIP en zingt mee met het liedje van BUMBA dat wordt afgespeeld via Youtube. Liang kijkt verder nog naar BARBAPAPA op de smartphone en zingt het liedje mee. Hij bekijkt met Zhou als laatste nog foto's (van gezinsleden) op de smartphone.

Er wordt gekletst over het televisiebonnensysteem voor Ping. Meiyong had dit bedacht voor haar zoon (Ping) zodat er per bon maar een half uur gekeken mocht worden naar de televisie. Uiteindelijk heeft dit systeem niet gewerkt omdat bij opa en oma (Kueng en Shu) de televisie vaak aanstaat, waar Ping en Pong vaak zijn. Kueng (opa) zet vaak de televisie aan, maar Zhou zegt dat hij strenger is en zet de televisie uit wanneer dat nodig is. Vroeger ging Ping wel zeuren om meer televisie te mogen kijken.

Hierna ging er een gesprek over het televisieprogramma EXOTISCHE LIEFDE, waar Zhou het vaak met zijn baas over heeft op het werk. Zhou vindt de Belgische versie van het programma veel vetter dan de Nederlandse versie.

Verder gaat er een gesprek over het programma HELP MIJN MAN IS KLUSSER. De moeder van Liang heeft het erover dat er een paar uitzendingen waren geweest die over Eindhovenaren gingen waaruit bleek dat er geen sprake was van een man als klusser. Bij deze afleveringen werd de waarheid achtergehouden door de bewoners voor de programmamakers. Er was geen sprake van een man als klusser maar van een verbouwing. Dit bedrog werd toen

ook gewoon uitgezonden in de uitzending.

Later ging het gesprek over de presentator John Williams en het bedrog van Derek Olgevi, dat naar voren kwam bij een ander televisieprogramma.

Cheung wil graag op de laptop maar weet het wachtwoord niet meer van de account van de moeder van Liang. Hij probeert een aantal keren maar het lukt hem niet. Later wanneer de moeder van Liang haar wachtwoord heeft ingetoetst, gaat Cheung wat films overzetten (kopiëren) naar en van de harde schijf van een andere vriendin dat op bezoek is. Dit overzetten doet Cheung voor de moeder van Liang.

Datum: 19-05-2012 (zaterdag)

Tijd: ± 16 uur

Gezin 2: gezinslid Cheng

Locatie: Eindhoven, thuis, woonkamer

Cheng is een voetbalgame aan het spelen op de PlayStation 3 samen met Chang (broer) online.